De man met den blauwen mantel

BOEKHANDEL VAN ST. CAROLUS WERK
BRUGGE (BELGIE)

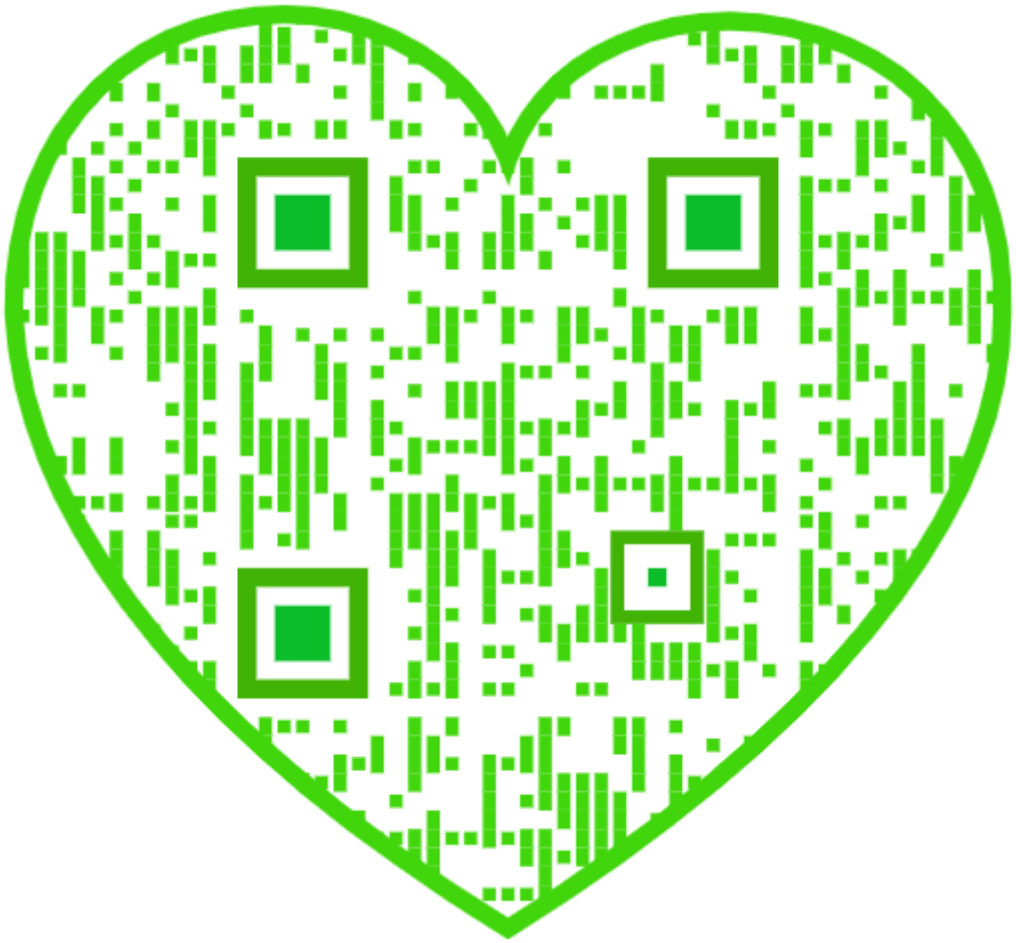

DE MAN MET DEN BLAUWEN MANTEL

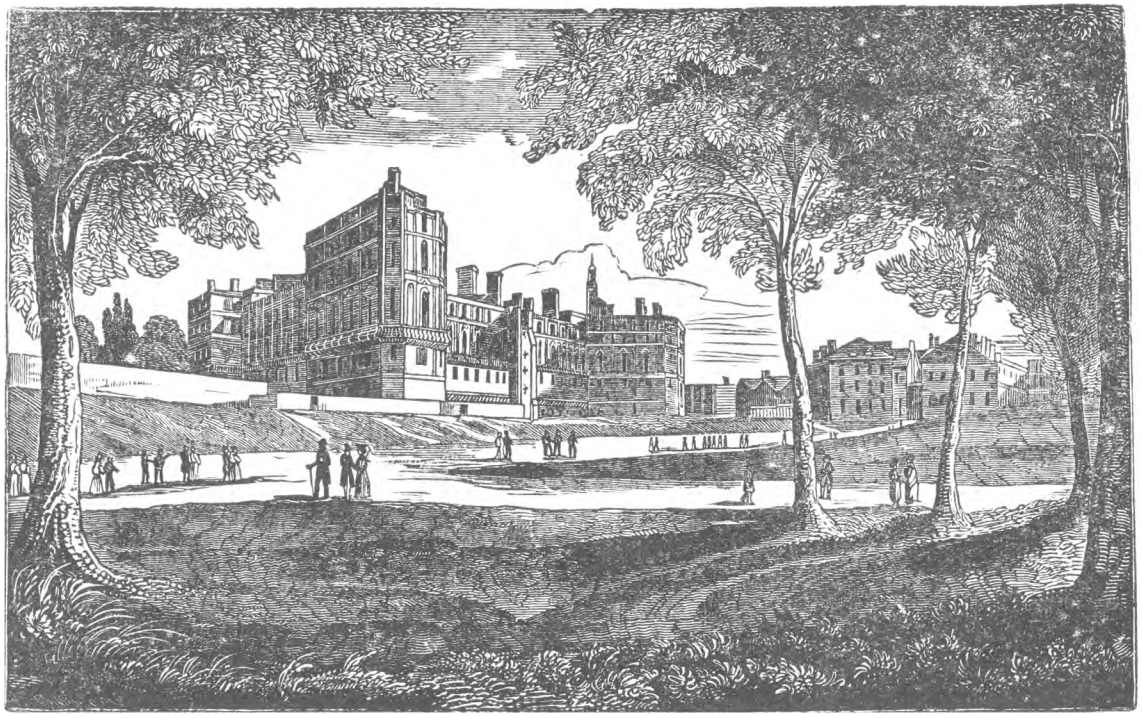

Coblentz. (Bl. 12.)

DE MAN

MET DEN

BLAUWEN MANTEL

TREFFEND VOORBEELD
VAN DE GODDELIJKE BESCHERMING
OPGEDRAGEN AAN DE JEUGD.

UIT HET FRANSCH OVERGEBRACHT

DOOR

Dr A. SMITS.

WERK VAN DEN HEILIGEN CAROLUS BORROMEUS
BRUGGE (België)

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

IN DEN ANGST. — PIJNLIJKE VERLEGENHEID. EEN ONVERWACHT VOORSTEL.

« Zoo zijn wij dan te gronde gericht, ja reddeloos verloren! » Deze en dergelijke klachten werden dien dag in eene armoedige kamer van de Gouden-Leeuw-straat te Maagdenburg geslaakt en onophoudelijk herhaald. Hij die ze slaakt houdt een brief in de hand, welken hij van tijd tot tijd met luider stem op hartverscheurenden toon weder overleest.

En terwijl deze smartkreten aan zijne lippen ontsnappen, laat hij zijne betraande oogen op een drietal kinderen vallen, die bij den schoorsteen zitten en het diepste stilzwijgen bewaren, alsof zij vreesden door een woord of een gebaar de sombere droefheid huns vaders te storen. Deze groep bestaat uit twee jongens en een meisje. Het oudste van deze kinderen kan twaalf of dertien jaar tellen: de andere lijken merkelijk jonger. Zij zijn vrij povertjes gekleed ; maar men kan aan hunne frissche en innemende gezichtjes web zien, dat de uitdrukking der vroolijkheid aan hun leeftijd eigen zich spoedig weer zou vertoonen, zoo de man, dien zij zoo hooren weeklagen, weer kalm werd.

De krijgshaftige houding van dezen laatste en

zijne uiterst zindelijke kleeren, hoe kaal en versleten dan ook, duiden genoegzaam aan, dat hij een oud-officier is. M. Waldheim heeft tal van jaren in het koninklijk leger als luitenant gediend. Maar eens tijdens een manœuvre onder zijn paard vallende, heeft hij het ongeluk gehad een been te breken ; en door dit ongeval voor den dienst ongeschikt geworden, is hij eervol ontslagen met genot van een matig pensioen. Doch dit was voor hem, die hoegenaamd geen fortuin bezat, niet voldoende om in de behoeften van zijn gezin te voorzien. Hij heeft dan ook wakker zijn best gedaan om door bijverdiensten zijn inkomen wat te vermeerderen. Hij heeft zich ter beschikking van notarissen gesteld tot het afschrijven van acten, en van kooplieden om hun van dienst te zijn in het boekhouden, en dit alles is de huishouding ten goede gekomen. Harer zijds heeft zijne vrouw, niet minder ijverig in de weer, deel genomen aan de gemeenschappelijke taak. Zij besteedt den vrijen tijd, welken haar de zorg voor haar gezin laat, aan het vervaardigen van allerlei kleine vrouwelijke handwerken, welke zij aan de mazagijnen verkoopt ; dikwijls zelfs verkort zij hare nachtrust om hiermede klaar te komen. Ondanks de vereenigde pogingen der twee echtgenooten, heeft echter eene reeks van ongelukkige omstandigheden het gezin tot de uiterste verlegenheid gebracht, ja tot zulk een hopeloozen toestand, dat elk middel om het daaruit te helpen onmogelijk schijnt geworden te zijn.

Waldheim ging voort met dezelfde koortsachtige gejaagdheid in de kamer op en neer te gaan, ja zijn gelaat scheen bij de gedachten, welke achtereenvolgens door zijn geest gingen, nog somberder te worden, toen eensklaps de deur geopend werd. Zijne vrouw trad binnen en zeide hem vriendelijk goeden dag. Terstond waren de kinderen weer vroolijk, snelden hunne moeder tegemoet en overlaadden haar met liefkoozingen. De arme vrouw zag er zeer bleek en mager uit, aanstonds dacht men aan inwendig lijden. Op het oogenblik echter dat zij binnentrad en zich weer te midden van alle leden van haar gezin bevond, werden hare gelaatstrekken met eene uitdrukking van vreugde bezield, welke haar niet gewoon was.

— Verheug u, Eduard, zeide zij, terwijl zij zich tot haar man wendde. Alle handwerken, welke ik deze laatste maanden vervaardigd heb, zijn verkocht. Kijk toch eens, welk een aardig sommetje ik meebreng. Wij kunnen er verscheidene weken van leven.

Dit zeggende ledigde zij hare beurs op de tafel. Maar Waldheim scheen er niet op te letten! Den rug naar de tafel gekeerd, was hij het venster genaderd en volgde zwijgend met zijne oogen de grauwe wolken, die minder somber dan zijn eigene gedachten aan den hemel dreven en zich, naarmate de dag afnam, droeviger lieten aanzien.

— Wat beteekent dat toch? hernam de vrouw verwonderd ; want zij begreep noch het stilzwij-

gen noch de onverschilligheid van haren man. Antwoordt gij mij niet, mijn vriend? Zijt gij bedroefd en bedrukt? Wat is er dan gedurende mijne kortstondige afwezigheid geschied?

— Laat de kinderen een oogenblik naar buiten gaan, ik heb met u over iets te spreken, antwoordde Waldheim met eene gejaagdheid, welke hij te vergeefs trachtte te beheerschen.

— Gaat wat naar buiten, kinderen, zei de moeder aanstonds tot de kleinen, die wellicht niets vuriger verlangden dan wat lucht te gaan scheppen. Celestinus, neem Ernest en Liesje bij de hand en ga met hen in den tuin spelen. Houd hen maar goed bezig tot het donker begint te worden. Dan zal ik u terugroepen.

Toen Waldheim zich alleen met zijne vrouw bevond, toonde hij haar den brief, welken hij geheel verfrommeld in zijne hand hield.

— Daar, Emma, lees wat men ons pas geschreven heeft, zeide hij, terwijl hij op de arme vrouw een droevigen en medelijdenden blik sloeg.

Nauwelijks had zij den brief vluchtig doorgelezen, of zij liet zich als machteloos op een stoel neervallen.

— Tweehonderd thalers ! Binnen acht dagen ! Hoe is dat mogelijk? murmelde zij met half gedempte stem.

— Ja, ik vraag het u, hoe is dat mogelijk? herhaalde Waldheim. Gedurende de twee uren, welke sinds het ontvangen van dezen brief verstreken

zijn, heb ik mij het hoofd gebroken met het zoeken naar een middel om ons uit de ongelegenheid te helpen, en ik zie er geen.

— Maar die man zal wel een weinig geduld hebben. Ja zeker zal hij het hebben, ik twijfel er geen oogenblik aan, riep Emma op een toon van vertrouwen uit, dat zij zelve niet gevoelde, maar heuren man wilde inboezemen.

— Geduld? hernam Waldheim met een bitteren glimlach. Luister, Emma, — en dat is een geheim, waarover ik, uit medelijden met u, het stilzwijgen tot op dezen dag bewaard heb, — sedert drie maanden dringt onze schuldeischer schriftelijk en mondeling bij mij aan op betaling. Die brief daar is zijn laatste woord. Ik moet binnen acht dagen het geld vinden of er in berusten mij voor schuld gevangen te zien zetten.

— Dat de barmhartige God ons behoede voor zulk eene schande, voor zulk een ongeluk! Ik wil mij naar onzen schuldeischer begeven. Ik zal hem zoo dringend smeeken, dat hij ons zeker een nieuw uitstel zou verleenen, den tijd ten minste om een weinig tot ons verhaal te komen.

— Dat zou nutteloos zijn, bracht Waldheim er tegen in. Gisteren nog heb ik in een brief hem gesmeekt en mij voor hem vernederd. Ik heb beproefd zijn medelijden op te wekken door woorden, welke, zooals mij toescheen, rotsen zouden hebben moeten verteederen. En wat gij zoo even gelezen hebt, is het antwoord, dat hij mij geeft.

— In dit geval zullen andere goede lieden ons te hulp komen.

— Vleien wij ons niet met een ijdele hoop. Iedereen weet, dat wij geruïneerd zijn. Eene eenvoudige aalmoes kan ons niet helpen, en wie zal tweehonderd thalers willen leenen aan iemand, die geen anderen waarborg kan geven dan zijne ellende en een door ziekte verzwakt lichaam?

In deze woorden lag zooveel moedeloosheid, wij zouden bijna zeggen zulk een toon van vertwijfeling, dat zij als zoovele dolken het hart zijner vrouw doorboorden. Zij kon dan ook hare tranen niet bedwingen.

— Eduard! Eduard! riep zij uit, ik smeek u in 's Hemels naam, schep toch weer een weinig moed. Uwe vertwijfeling zal u dooden en ook mij doen sterven. Is het dan onze schuld, dat wij in zoo groote ellende gevallen zijn?

— O! neen, 't is niet onze schuld! riep Waldheim met eene zoo diepe ontroering uit, dat zijne stem trilde en geheel zijn lichaam er van beefde. Ons ongeluk was die verschrikkelijke val te Coblentz, welke mij voor geheel mijn leven verminkt heeft. Ons ongeluk is de bescheidene rang, welken ik in 't leger bekleedde en die mij slechts een pensioen, niet toereikend om ons tegen den nood te beschutten, heeft kunnen doen toekennen. Ons ongeluk is de zware en langdurige ziekte, welke ik verleden jaar gehad heb en die mij niet slechts gedurende zes maanden verhinderd heeft iets uit te richten,

maar ons bovendien veel geld heeft gekost om den geneesheer en den apotheker te betalen. Ons ongeluk eindelijk is de noodzakelijkheid, waartoe ik gebracht werd, om mijn toevlucht te nemen tot een woekeraar zonder medelijden. Maar, mijn God! waartoe dient het mij te klagen? Al mijn gejammer zal mij niet de tweehonderd thalers helpen vinden, welke wij binnen acht dagen zullen noodig hebben. En bij gebrek aan dit geld zal onze ondergang volkomen zijn. Want ik heb er een voorgevoel van, dat ik in de gevangenis zal sterven, en wat zal er dan van u met onze drie kinderen geworden ?...

— Luister, mijn vriend, gij zult niet in de gevangenis komen, viel zijne vrouw op vasten en beslisten toon hem in de rede. Wij zullen al wat wij bezitten verkoopen en aan onzen schuldeischer op afrekening geven, zoodat hij ten minste voor eenigen tijd tevreden zal zijn gesteld.

— IJdele hoop! hernam Waldheim. Wanneer wij zelfs alle voorwerpen van eenige waarde, welke wij bezitten, zouden verkoopen, gij het zilverwerk, dat u overblijft, ik mijn gouden horloge, het laatste overschot van onzen vroeger bescheiden welstand, zouden wij met moeite zestig thalers bijeen kunnen krijgen. Zij zouden ons voor het oogenblik uit verlegenheid helpen. Maar daarna? Het grootste gedeelte onzer schuld zou nog te betalen blijven, en wij zouden toch eenige weken later in den afgrond vallen.

— Welnu, blijft ons, indien ook de geheele wereld ons verlaat, onze Vader, die in den hemel is, niet over? Ziedaar mijn troost en mijne hoop. Beste Eduard, gij mannen zegt altijd, dat de zwakheid het deel der vrouwen is, doch in het ongeluk zijn wij sterker dan gij. Mijn vertrouwen en mijne hoop berusten op een grondslag, welken niets kan schokken, op de barmhartigheid Gods, die almachtig is en ons alles kan verleenen, wat wij Hem vragen.

Dit zeggende nam zij een boekje, met het opschrift *Memoriaal van den christen*, dat zij altijd op hare werktafel had liggen ; het bevatte eene reeks godvruchtige overwegingen voor iederen dag van het jaar met eene krachtige en korte spreuk van de Heilige Schrift. Na er eenige bladzijden van omgeslagen te hebben, stond zij eensklaps stil bij de bladzijde van den dag en riep met eene van aandoening trillende stem uit :

— Zie wat hier geschreven staat! 't Is eene aanhaling uit Isaïas, waarin hij zegt : « Zij die in den Heer hopen, zullen altijd nieuwe krachten vinden ; zij zullen hunne vlucht nemen als de arend ; zij zullen loopen zonder vermoeid en voortschrijden zonder afgemat te worden. » Welnu wat zegt gij hiervan, mijn vriend? Is dat geen tekst, welke opzettelijk voor de omstandigheid, waarin wij ons bevinden, schijnt gekozen te zijn? Geloof mij, beste Eduard, laten wij nooit aan Gods goedheid twijfelen. Hij zal ons niet vergeten en ons

niet willen verlaten. Waldheim bewaarde het stilzwijgen.

Het zielsverdriet, dat hij sinds zoo langen tijd had verduurd, en de benauwdheid van het oogenblik hadden hem zoo ter neer geslagen, dat de woorden van de Heilige Schrift nauwelijks een weerklank vonden in zijn hart. Hij wilde echter het vrome vertrouwen zijner echtgenoote niet storen door eene schijnbare ongeloovigheid. Hij antwoordde haar dan ook aanstonds :

— Laat de kinderen nu weer binnenkomen; want het begint donker te worden en de avonden zijn nog al kil.

Weldra traden de kinderen de kamer binnen. De vreugde bij het spel genoten deed hen nog glimlachen, en de frissche avondlucht had hunne bevallige gezichtjes rooskleurig doen worden. Zij brachten een weinig vroolijkheid in het vertrek, waar even te voren zulk eene droefheid heerschte. Twee uren later genoten alle drie een zoeten en kalmen slaap. Maar het was zoo niet gesteld met hun vader en hunne moeder. Alhoewel zij hun onderhoud niet hadden voortgezet, bleven zij niet minder onder den indruk daarvan ten prooi aan droevige gedachten. De uren volgden elkander op, en de slaap, die wonderbare balsem van alle gewonde harten, wilde niet over hen komen. Eerst in den morgen sloten zich de oogleden der twee ongelukkigen en vonden zij de vergetelheid van hun verdriet en benauwdheid. Maar helaas! 't was niet voor langen tijd.

Nauwelijks opgestaan, of zij kwamen weer terug op het voorwerp van hunne voortdurende zorg en vroegen zich met verdubbelde benauwdheid af, hoe zij zich uit hun hachelijken toestand zouden kunnen redden.

Voor hen persoonlijk, was hunne ongerustheid niet zoo levendig. Zij hadden zoo weinig noodig ! En al mocht hun ook dit weinige ontbreken, het vooruitzicht der ontberingen verschrikte hen niet.

Maar hunne kinderen ! die drie teergeliefde kinderen, de ziel hunner ziel, het leven van hun leven, hoe zich te gewennen aan de gedachte, dat hun het noodige zou kunnen ontbreken, aan de gedachte vooral, dat een brutale deurwaarder hunne kleeren en bedjes op straat zou kunnen werpen !...

Wanneer wij zeggen : « hunne drie kinderen » is dit niet geheel en al juist, en wij haasten ons er den lezer van te onderrichten, dien wij reeds op de hoogte van eene belangrijke bijzonderheid hadden moeten stellen. De echte lieden Waldheim hadden slechts twee kinderen, Ernest en Liesje. Celestinus was hun kind niet en toch beminden zij hem misschien het meest van de drie, ten minste de vader. Ziehier hoe deze bijzonderheid had kunnen plaats hebben.

Gedurende de eerste jaren van hun huwelijk en toen zij in welstand verkeerden, hadden M. en Mevr. Waldheim geen kinderen. Een boezemvriend van M. Waldheim was door een samenloop van gebeurtenissen, welke wij later zullen mededeelen,

M. Waldheim heeft tal van jaren in het koninklijk leger als luitenant gediend. (Bl. 8.)

er toe gebracht om aan den luitenant zijn zoontje Celestinus, een alleraardigst ventje, dat toen nog zeer jong was, toe te vertrouwen. M. en Mevr. Waldheim hadden zich met innige toegenegenheid aan hem gehecht. Toen Ernest en vervolgens Liesje geboren waren, verminderde hunne aanwezigheid die liefde bijna niet ; zij waren zoo gewoon Celestinus als hun eigen kind te beschouwen en het jongetje, grooter wordende, gaf blijken van zoo goede hoedanigheden, dat zij er dol veel van hielden. Daar zij zich eerst sedert weinig jaren te Maagdenburg waren komen vestigen, wist niemand, dat Celestinus niet hun eigen zoon was, vooral wist Celestinus zelf dit niet.

Wat den vader van dezen laatste betreft, sedert tien jaren had men niets meer van hem vernomen, men geloofde, dat hij dood was, zoodat Celestinus te huis en daarbuiten volstrekt beschouwd werd als het kind der echtgenooten Waldheim, als de broeder van Ernest en Liesje.

Maar keeren wij tot ons verhaal terug.

Tegen negen uur bevond zich het gezin, waaraan slechts Celestinus ontbrak, die zich reeds naar school begeven had, aan tafel om het sober ontbijt te gebruiken, toen men zacht aan de deur hoorde kloppen.

— Binnen! riep Waldheim.

Op hetzelfde oogenblik werd de deur geopend en verscheen op den drempel een grijsaard, dien de twee echtgenooten kenden.

Deze verschijning deed hen echter verbaasd opzien. De grijsaard had sneeuwwitte haren. Hij was in het grijs gekleed, met een blauwen mantel, en zag er zoo mager en vreemdsoortig uit, dat hij op een schim geleek. Ofschoon hij een der naaste buren van Waldheim was, kwam hij nu voor het eerst met hem in aanraking. Hij bemoeide zich dan ook zoo weinig met zijne buurlieden, dat niemand iets met zekerheid van hem wist dan zijn naam. Verscheidene jaren te voren, was hij uit eene zeer verwijderde streek gekomen, maar van waar? kwam men nooit te weten. Hij had bijna aan het uiteinde der voorstad, naast de woning van Waldheim, een tuin gekocht, te midden waarvan een paviljoen was. Na het sluiten van den koop, was het zijne eerste zorg geweest den tuin met een zeer hoogen muur te omgeven, die elk onbescheiden oog verhinderde er in te blikken en slechts een enkel deurtje had, hetwelk men zelden zag openen.

Sedert dien tijd leefde hij in deze soort vesting zonder ander gezelschap dan een knecht, die ook al bejaard was. Hij ontving geen bezoek en bracht er ook geen. Velen zijner buurlieden hadden hem zelfs nooit gezien ; want de verschijning van den grijsaard ging in de voorstad bijna voor eene gebeurtenis door. Behalve de Zondagen, waarop hij vroeg in den morgen naar de kerk in de nabijheid ging, overschreed hij slechts ééns in het jaar den drempel van het muurpoortje en ging dan voor een of twee uren uit. In gedachten verzonken, zonder

een blik rechts of links te werpen, bewoog hij zich dan langzaam over de straat en richtte zijne schreden naar het kerkhof der parochie, waar hij een uur ingetogen bad te midden der graven ; vervolgens keerde hij op dezelfde wijze naar zijne citadel terug.

Men had eindelijk opgemerkt, dat deze bezoeken zich jaarlijks op denzelfden dag herhaalden ; doch niemand had de beweegreden daarvan kunnen doorgronden. Zij gaven dan ook aanleiding tot de vreemdsoortigste gissingen en geruchten. Algemeen bekend onder den naam van den man met den blauwen mantel, omdat hij altijd een mantel van die kleur over zijne kleeren droeg, welke grijs waren, ging hij in het oog van eenigen voor een groot misdadiger door, die in de eenzaamheid en de strengste verstervingen eenige onbekende misdaad uitboette. Anderen hielden hem voor een ongelukkige, die niet goed bij zijn verstand was. Wederom anderen geloofden hem in het bezit van een overgroot fortuin, dat hij met goudzoekers verworven had, en zeiden, dat hij groote kelders had laten bouwen, waarin hij zijne schatten bewaarde en dagelijks gedurende verscheidene uren zich alleen opsloot, om zijne oogen met de beschouwing van al zijn goud te verlustigen. Haasten wij ons echter te zeggen, dat deze bewering alles behalve gegrond was. Het stond inderdaad leelijk hem van gierigheid te beschuldigen, terwijl het aan niemand onbekend was, dat hij jaarlijks, op den

dag dat hij zijn gewoon bezoek aan het kerkhof bracht, aan de overheid der stad eene aanzienlijke geldsom zond met verzoek ze onder de armen uit te deelen. De grijsaard met den blauwen mantel was intusschen voor geheel de voorstad een geheim, een echt raadsel, dat de nieuwsgierigheid der buren niet vermocht op te lossen, tot welke listen zij ook hun toevlucht namen en welke pogingen zij ook aanwendden om zijn ouden knecht te misleiden en te ondervragen. De brave man wist steeds aan al die middelen te ontsnappen, hetzij door een volstrekt stilzwijgen, hetzij door de onbescheidenen met een ruw antwoord verlegen te maken, hetzij door hun, als hij soms goed gemutst was, op eene zoo geheimzinnige en ontwijkende wijze te antwoorden, dat zijne woorden zelf nieuw voedsel verstrekten aan de meest verschillende en vreemdsoortigste gissingen.

Men begrijpt nu de verbazing, welke Waldheim en zijne vrouw ondervonden, toen zij eensklaps voor zich den man met den blauwen mantel zagen verschijnen. Zij hadden nauwelijks de kracht om den groet te beantwoorden, welken de grijsaard tot hen richtte. De oud-luitenant stond echter op, bood hem een stoel aan en vroeg :

— Wat verlangt gij, mijnheer ?

De grijze man (want men noemde hem ook zoo wegens de kleur zijner kleeren), nam plaats en bewaarde een tijd lang een verlegen stilzwijgen. De oogen naar het plafond gericht, scheen hij naar

een antwoord op de vraag, welke hem gedaan was, te zoeken. Vervolgens zeide hij hem :

— Ik geloof, dat gij u in een neteligen toestand bevindt.

Deze woorden, zoo maar vlak in het gezicht gezegd, brachten den armen Waldheim een oogenblik geheel van zijn stuk. Dan vroeg hij, zonder geheel zijn gevoel te kunnen beheerschen :

— Waarom gelooft gij dit?

— Ziet ge, het zou mij persoonlijk zeer aangenaam zijn, dat gij zeer ongelukkig waart, ging de grijsaard voort, terwijl hij een geheel onverklaarbaren blik op het gelaat van den luitenant vestigde.

Waldheim dacht inderdaad, dat de lieden, naar wier meening zijn buurman niet goed bij zijn verstand was, geen ongelijk hadden. Hij gaf hem dan ook ten antwoord :

— Mijnheer, de wensch, welken gij zoo even hebt uitgedrukt is alles behalve christelijk. Ongelukkig is hij ook verwezenlijkt ; want wij zijn wel te beklagen.

— O! ziedaar wat mij genoegen doet te hooren! riep de grijsaard uit, wiens gerimpeld gelaat een lichten glimlach van voldoening vertoonde.

— En zijt gij om aldus te spreken, om u over ons ongeluk te verblijden en er misschien den spot mede te drijven, hier gekomen? riep de luitenant uit, terwijl hij met verontwaardiging de armen over elkander geslagen hield.

— O! neen, daarom ben ik u niet komen bezoeken

maar om u een verlangen uit te drukken en eene bede tot u te richten. Want gij moet tot den uitersten nood gebracht zijn, als ik mag hopen, dat gij mijn nederig verzoek zult inwilligen.

— Gij hebt mij dus iets te vragen ? hernam Waldheim. Goede hemel, wat kunt gij toch verlangen van een arm man, die geheel geruïneerd is?...

— Wacht u te zeggen dat gij arm zijt, viel de grijsaard hem in de rede. Gij zijt daarentegen zeer rijk, want de goede God heeft u lieve kinderen geschonken.

Deze weinige woorden waren voldoende om den grijzen man aanstonds de gunst van mevrouw Waldheim te doen verkrijgen. Zij had gejubeld van blijdschap en fierheid, toen zij in zoo vleiende bewoordingen over hare kinderen hoorde spreken. Verschrikt door de aanwezigheid van den vreemden grijsaard, had de goede moeder tot dan toe het stilzwijgen bewaard. Maar eensklaps brak zij het en riep met gansch moederlijke voldoening uit :

— Ja zeker, hebben wij, God zij dank, drie lieve en voortreffelijke kinderen. Wij zouden waarlijk ons bezondigen, zoo wij zeiden, dat de Algoede ons in dit opzicht niet gezegend heeft. Maar zij maken onzen geheelen rijkdom uit.

— Gij spreekt van drie kinderen, ik zie er hier slechts twee, bracht de grijze man in het midden, na ijlings zijne oogen te hebben laten rondgaan.

— Dit komt, omdat een van hen, Celestinus, reeds naar school is, antwoordde de moeder.

— Celestinus, ziedaar een mooien naam! Celestinus! Celestinus! hij klinkt mij als muziek in het oor, murmelde de grijsaard zachtjes, alsof hij tot zich zelven sprak, terwijl zijne oogen van een geheel bijzonderen glans schitterden.

— Zeker, is dat een bevallige naam, herhaalde de moeder, als om de woorden van den onbekende te bevestigen. Maar, gelcof me, mijnheer, voegde zij erbij, de jongen zelf is nog veel bevalliger. Hij is een echte parel van een kind, vol genegenheid en toewijding.

— O! ik ken hem wel, antwoordde de buurman. Uw tuin grenst onmiddellijk aan den mijnen. Sedert lang sla ik den jongen door een mijner hooge ramen gade. Telkens als zijn broertje of zijn zusje hem bij zijn naam noemen, schijnt mij het lemmer van een mes door het hart te gaan. En toch is die naam mij zeer zoet om te hooren. Zegt mij, bemint gij dat kind recht hartelijk?

— Zeker, zeer zeker, beminnen wij hem van ganscher harte! riepen Waldheim en zijne vrouw uit.

— Dat is jammer, zeer jammer, mompelde de grijsaard, terwijl hij bezorgd het hoofd schudde.

— Mijn waarde heer, hernam de luitenant, vermoeid door de raadselachtige taal van den onbekende, uwe woorden zijn zoo vreemd en onverstaanbaar, dat ik u moet verzoeken op meer duidelijke en heldere wijze te spreken. In één woord gelief mij ronduit te zeggen wat gij van mij verlangt.

Alsdan stond de grijze man op, legde eene zijner vermagerde handen op den schouder van Waldheim en zeide hem met bevende stem :

— Verkoop mij dat kind, ik bid er u om.

— Er valt niet aan te twijfelen de man is niet goed bij zijn verstand, dacht de luitenant.

Na een oogenblik den grijsaard strak aangezien te hebben, vroeg hij hem :

— Wilt gij den spot met mij drijven? Want ik meen dat het uwe bedoeling is te schertsen.

— Hoe! Schijn ik u toe te schertsen, ik? riep de buurman uit, terwijl hij zich in zijne volle lengte oprichtte. Weet, mijnheer, dat sedert twintig jaren geen scherts meer over mijne lippen is gekomen. Ik spreek u dan ook in vollen ernst. Zoo u het woord *verkoopen* gekwetst heeft, trek ik het volgaarne in en zeg u : « Sta mij den jongen af, ik bid er u om. »

— Dat is niet mogelijk, antwoordde de luitenant op vasten en beslisten toon.

— Mij scheiden van Celestinus, dat nooit ! nooit! voegde mevrouw Waldheim met diepe ontroering erbij.

— Hoort mij eerst, hernam de grijze man met de grootste koelbloedigheid ; — want, toen hij eenmaal het doel van zijn bezoek gezegd had, week alle gejaagdheid en werd hij zeer kalm. Luister eens, mijnheer Waldheim. Gij verkeert op het oogenblik in de uiterste verlegenheid, in een toestand, waaruit gij niet weet hoe u te redden. Gij

ziet, dat ik volkomen op de hoogte ben. Mijn knecht, die zich een weinig meer dan hij moest met de zaken van een ander bezig houdt, heeft mij uw toestand medegedeeld. Uw schuldeischer zet u het mes op de keel. Gij zit als in eene muizenval en zult niet ontsnappen. Welnu, ik kom u een middel aanbieden om uit alle moeielijkheid te geraken. Zoo gij mij Celestinus afstaat, stel ik terstond eene som van twee duizend thalers tot uwe beschikking. Indien dit niet genoeg is, zeg het mij dan maar.

Het zou ons moeielijk zijn te beschrijven, wat er in de ziel van Waldheim omging, toen hij den grijsaard aldus hoorde spreken. 't Was alsof de bekoorder zich bij hem bevond en hem alle koninkrijken der aarde en alle glorie, welke deze vergezelt, aanbood, onder voorwaarde van voor hem neer te knielen en hem te aanbidden. Zijne oogen schitterden op vreemdsoortige wijze. Te voren onbekende tuitingen schenen in zijne ooren te weerklinken, en de trekken van zijn gelaat zich bij tusschenpoozen samen te trekken, alsof er electrische rillingen door gingen. Twee duizend thalers! 't Was meer dan noodig was om alle onrust te verdrijven van een gezin, dat zich op den rand van den afgrond bevond, om een onverbiddelijken schuldeischer te bevredigen en geheel de toekomst te verzekeren. Maar Celestinus verkoopen, hem aan vreemde handen overgeven, hem misschien aan gevaren bloot stellen! « Neen, neen, duizendmaal neen! » riep

hem eene stem uit het binnenste zijns harten. En dit neen vond spoedig den weg over zijne lippen.

— Mijnheer, hernam de luitenant met vaste stem, hoe grooter de verlegenheid is, waarin ik mij bevind, en hoe aanzienlijker de som, welke gij mij aanbiedt — ik bedoel, hiermede, hoe sterker de bekoring is, — des te meer ook moet ik voor u op mijne hoede zijn. Ik wijs uw voorstel met al mijne krachten van de hand, en het is mijn verlangen u over deze zaak niet meer te hooren spreken.

— Ik hoop, dat dit uw laatste woord niet is, antwoordde de grijsaard. Want, komaan, wat is er in mijn voorstel, dat u zoozeer tegenstaat? Gij zult mij opwerpen, dat gij mij niet kent. Maar gij zult mij leeren kennen. Mijn huis, ontoegankelijk voor iedereen, zal voor u open staan. Zoudt gij eenig gevaar vreezen voor uw kind? Wel! ik kan u verzekeren bij al wat er eerbiedwaardigs en heiligs in den hemel en op aarde is, dat mijne bedoelingen te zijnen opzichte zoo zuiver mogelijk zijn. Overigens, welk soort van gevaar zou hij kunnen loopen bij een grijsaard, die gebukt gaat onder den last der jaren, die reeds met één voet in het graf staat en in zijn lang leven, bezaaid met rouw en beproevingen van allerlei aard, ten minste deze waarheid geleerd heeft, dat een rechtvaardige God in den hemel regeert? Bovendien, mijnheer Waldheim, ben ik geheel alleen op de wereld, en heeft niemand het recht iets van mij te vorderen. Ik ben niet van alle fortuin ontbloot. 't Is wel is waar

een klein overblijfsel van hetgeen ik vroeger bezat, maar toch voldoende om een braaf man in staat te stellen zich eene rijke en schitterende toekomst te bereiden. Indien Celestinus mijn zoon wordt en zoodanig voor mij zijn zal als ik hoop en vertrouw, dan maak ik hem tot mijn erfgenaam ; ter bevestiging van hetgeen ik zeg, ben ik volgaarne bereid deze verbintenis in eene wettige acte op mij te nemen.

Terwijl de grijze man zoo sprak, scheen het alsof een andere geest in hem was getreden. Zijn lichaam zelf scheen veranderd. Zijne gestalte was recht en statig. Zijne stem, anders eenigszins zwak, was zwaar en klankrijk geworden. Zijne oogen, gewoonlijk van eene zoo schuwe uitdrukking, waren van eene innemende en heldere zachtheid, en men zou gezegd hebben dat de jeugd was teruggekeerd op zijn gelaat, hetwelk straalde van eene ongewone bevalligheid en waarvan de rimpels als verdwenen waren.

— Welnu, wat antwoordt gij hierop? vroeg hij, na een oogenblik van stilte, aan den luitenant, die zeer gejaagd de kamer in de lengte en breedte doorging. Hebt gij het recht uw kind van eene zoo schitterende toekomst te berooven?...

— Al te schitterend, al te schitterend om mij niet te verblinden, antwoordde Waldheim in zich zelven. O mijn God, verlicht mij, opdat ik doe wat rechtvaardig is!

Vervolgens zich eensklaps tot den grijzen man

wendend, alsof eene plotselinge gedachte bij hem was opgekomen, vroeg hij :

— Maar, mijnheer, mag ik ook weten — en ik bid er om mij de waarheid te zeggen — om welke beweegreden gij, een grijsaard, een van de wereld afgezonderde, een kluizenaar, een menschenhater (want gij zijt dat alles in onze oogen) een zoo levendig belang in een kind stelt, dat gij het als uw zoon en als den metgezel van uwe overige levensdagen wenscht aan te nemen?

— Om welke beweegreden? hernam de grijsaard op bitteren en smartelijken toon, terwijl eene uitdrukking van diepe droefheid als de schaduw eener wolk over zijn gelaat liep. Zeide ik u niet zoo even, dat ik geheel alleen op de wereld ben? O! het is zeer verschrikkelijk zoo alleen te zijn te midden der menschen, niemand te hebben dien men bemint en door wien men bemind wordt. Er was een tijd, toen het anders was, toen ik een gelukkig vader was of ten minste geloofde het te zijn. Maar alles is voorbij. Het eene blad na het andere is gevallen, de eene bloem na de andere verwelkt. Ik ben als een verdorde boom. En echter verlangt mijn hart nog iemand te vinden om hem te beminnen en wel te doen. Sedert dat ik uwen Celestinus gezien heb, gevoelde ik mij geheimzinnig tot hem aangetrokken. Ik meen dat, als dit kind mij toebehoorde en altijd bij mij was, ik veel gelukkiger zou zijn en mij bevrijd zou zien van die sombere gedachten, welke den vrede van mijn hart en den slaap van

mijne legerstede verdrijven. Moet ik te vergeefs hopen? Moet ik u te vergeefs smeekend vragen : « Geef mij uwen Celestinus? »

— Mijn hemel! zie, hij weent ! riep op dat oogenblik mevrouw Waldheim op een toon van het innigst medelijden.

En werkelijk hij weende. Tijdens de hartstochtelijke ontboezeming, waaraan hij zich had overgegeven, was hij op zijn stoel neergezegen en had zijn gelaat met beide handen bedekt. Tranen stroomden tusschen zijne vingers neer. Is er in de wereld iets, wat meer treft en het hart verscheurt, dan het gezicht van een grijsaard, die weent ? De bron der tranen, welke de goedheid des Scheppers ons geschonken heeft als balsem in de schrijnende smart, vloeit het overvloedigst tijdens onze kindsheid en jeugd. Later vermindert zij, naarmate de zon des levens brandender wordt en zeldzamer ook de hemelsche regen die het hart verkwikt, tot dat zij eindelijk, om zoo te zeggen, geheel verdwijnt in den winter des levens. Er is dan ook eene zeer groote smart, eene diepe ontroering noodig om het ijs van een grijsaards hart te breken en in zijne oogen de bron der tranen weer te openen.

Waldheim en zijne vrouw gevoelden zich getroffen, bij het zien der droefheid van den grijzen man.

— Mijn waarde heer, zei de luitenant met zachtheid, gij begrijpt gemakkelijk, dat eene vraag, waarbij het geluk of het ongeluk, in één woord, geheel de toekomst van onzen Celestinus zoo zeer

betrokken is, niet zoo aanstonds kan worden opgelost. Laat ons ten minste den tijd om er over na te denken. Moet bovendien onze jongen, die er het meeste belang bij heeft, ook niet worden geraadpleegd? Ik zeg niet stellig ja noch stellig neen! Wacht tot van avond en gij zult ons antwoord ontvangen.

— Ik zal het zelf komen halen, antwoordde de grijsaard. Maar welk eene beslissing gij ook moogt nemen, ik moet u eene voorwaarde stellen, namelijk, dat het grootste geheim betreffende geheel deze zaak bewaard wordt; want niemand mag weten, dat Celestinus bij mij is.

— En waarom dat? riep Waldheim onrustig uit. Ik beken u, dat deze voorwaarde eene schikking zeer zal bemoeielijken.

— O! er is niet het minste gevaar te vreezen, ik zweer het u. Ik ben bereid u tot geruststelling alle waarborgen te geven, welke in mijn vermogen zijn. Er zou een ongeluk kunnen komen, indien men vernam, dat Celestinus bij mij is. Vraag mij voor het oogenblik niet, hoe dat mogelijk zou zijn. Later zult gij het misschien vernemen... Alzoo zal ik, zooals wij overeengekomen zijn, van avond om zeven uur komen vragen, welke beslissing gij genomen hebt.

Vooraleer Waldheim een woord gevonden had om op deze geheimzinnige taal te antwoorden, was de onbegrijpelijke grijsaard vertrokken, na in allerijl afscheid van de familie genomen te hebben.

TWEEDE HOOFDSTUK.

VREEMDSOORTIGE ONDERHANDELING. EEN MODEL-KIND.

Toen de man met den blauwen mantel vertrokken was, waren de luitenant en zijne vrouw ten prooi aan eene onbeschrijfelijke verlegenheid. De meest tegenstrijdige gedachten en gevoelens, twijfelingen, angsten van allerlei aard kwamen in hunnen geest op. Hun toestand was ongelukkiglijk te benard en te hopeloos, dan dat het zoo onverwachte en milde aanbod, hetwelk hun pas gedaan was, voor hen geen sterk lokaas was. Zoo zij het afwezen, zou Waldheim zich binnen eenige dagen in de gevangenis bevinden, zouden zijne vrouw en zijne kinderen broodeloos zijn, zou de ondergang van het gezin volkomen wezen. Alle deze ongelukken zouden terstond kunnen bezworen worden met behulp der twee duizend thalers, welke de grijsaard had aangeboden, zoo men hem Celestinus gaf.

M. Waldheim merkte met recht op, dat hij in zekeren zin nog strenger gehouden was Celestinus niet over te geven, omdat hij zijn eigen vader niet was — eene omstandigheid, waarvan de bekendmaking aan den grijsaard hem had tegengestaan.

— Heb ik het recht, vroeg hij zich af, op eigen

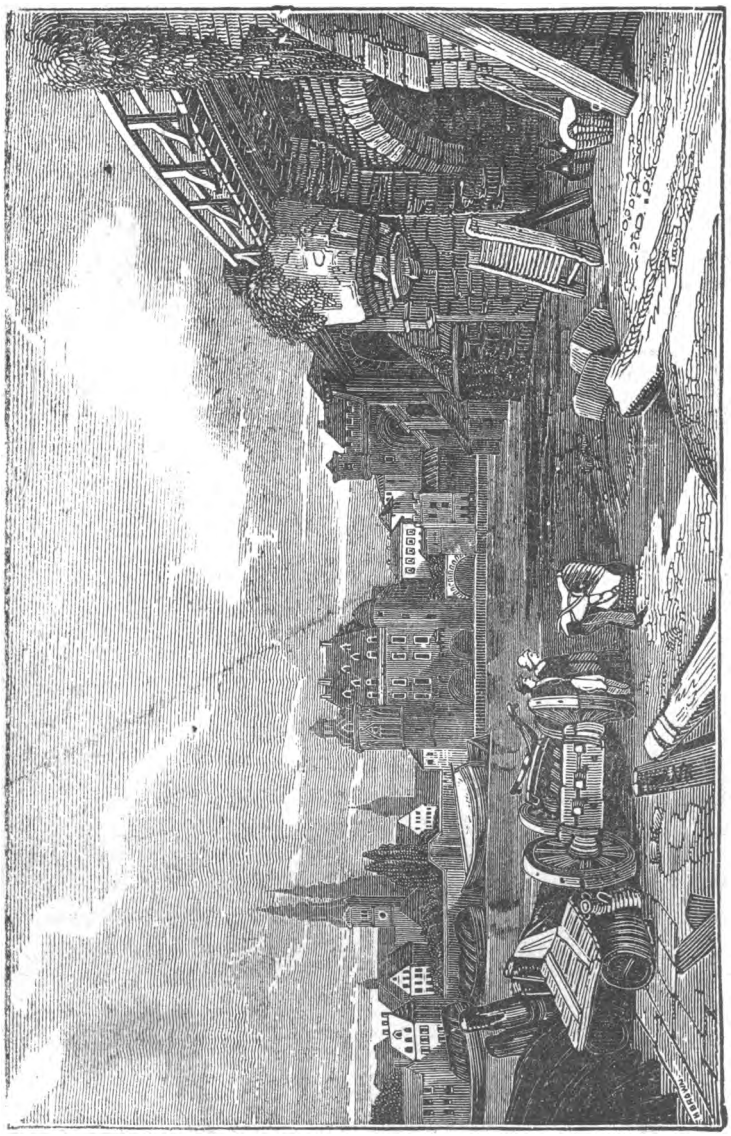

Zijn woonhuis geleek op een waar paleis. (Bl. 73.)

gezag over de toekomst van Celestinus te beslissen en hem over te leveren aan de gevaren van eene kans, welke goed, maar ook slecht kan zijn? Ik ben verantwoordelijk voor zijn tijdelijk en eeuwig welzijn ; want hij is aan mijne zorgen toevertrouwd, en men kan hem eens van mij opeischen. Zoo nu eens een ongeluk overkomt, zoo hij eens valt in den een of anderen onvoorzienen, doch mogelijken strik en mijn vriend mij komt zeggen : « Waar is mijn kind? » zou ik onder zijn blik verpletterd blijven, zou ik met diepe schaamte en doodelijke smart moeten antwoorden : « Uw kind, ik heb het niet meer. Ik heb er handel mee gedreven, ik heb het voor eene ellendige geldsom verkocht. » O mijn God! dat is onmogelijk!... Laten wij goed den toestand onderzoeken, dacht hij vervolgens, na de gronden, welke er tegen zijn, gewikt en gewogen te hebben. Heb ik niet een zeker recht op Celestinus? Sedert tien jaren is hij in mijn huis en maakt deel uit van mijn gezin. Ik heb wel zeker het recht hem mijn zoon te noemen ; hij behoort mij toe door de teederheid en de zorgen, welke mijne vrouw en ik hem onophoudelijk als aan onze eigen kinderen hebben gewijd. Sedert den dag dat hij mij in handen gesteld en aan mijne zorgen toevertrouwd is, heeft zijn vader zich niet meer om hem bekommerd en mij niets meer van zich laten hooren. 't Is mogelijk, ja zelfs waarschijnlijk, dat hij niet meer in leven is, en van af dat oogenblik is Celestinus in geheel de be-

teekenis van het woord onze zoon. Welke toekomst kan ik hem verzekeren, zoo de gevangenis de ondermijning mijner krachten voltooit en ik eindelijk onder het verdriet bezwijk? Ter nauwernood is het mij mogelijk geweest tot heden in de kosten te voorzien, verbonden aan een onderricht en eene opvoeding, welke met zijn stand en gelukkigen aanleg overeenstemmen. Wat zal hij later worden, wanneer de altijd aangroeiende ellende, waarin wij ons bevinden, mij niet meer zal toelaten eenige opoffering voor hem te doen? Welk eene verantwoordelijkheid neem ik op mij, zoo ik, uit overdreven vrees en al te groote nauwgezetheid van geweten, hem beroof van de rustige en misschien schitterende toekomst, welke het edelmoedig aanbod van den grijsaard hem verzekert! Dit alles in aanmerking genomen, schijnt het mij toe dat dit het besluit moet zijn: zoo Celestinus het goed vindt, geven wij hem dan aan den grijsaard over; maar laten wij voorzichtig en waakzaam zijn, doen wij zelf onderzoek naar al hetgeen er zal voorvallen, dragen wij vooral zorg het kind nooit uit het oog te verliezen en behouden wij ons bovendien bepaald onze vaderlijke rechten op het kind voor.

Dusdanig was de beslissing, waartoe Waldheim besloot, na het voor en het tegen in deze gewichtige zaak te hebben overwogen, toen zijne vrouw, die niet minder bezorgd haar geest met de oplossing van het vraagstuk had bezig gehouden, hem plotseling vroeg:

— Welnu, Eduard, hoe denkt gij erover ?

— En welk is uwe meening, vrouwtje ? antwoordde de luitenant.

— Zoo het mij geoorloofd was alleen mijn hart te raadplegen, zou ik vastberaden neen zeggen. Maar denkende aan de vreeselijke benauwdheid, waarin wij verkeeren, weet ik niet welk besluit te nemen.

— Wat mij betreft, ik ondervind dezelfde verlegenheid. Maar zien wij eens, hoe staat u die man aan ?

— Eerst had ik schrik van hem. Doch toen ik hem zag weenen, heb ik het grootste medelijden voor hem gevoeld.

— Zoo is het mij ook gegaan.

— Zeker, kan hij geen slecht mensch zijn, hernam zijne vrouw op levendigen toon. Hebt gij wel opgemerkt, hoe zijn gelaat straalde, toen hij zeide, dat er voor Celestinus niets te vreezen is, en dat het kind zijn zoon en erfgenaam zal wezen? Hebt gij gezien, dat zijne oogen geheel met tranen besproeid waren, toen hij zijn vroeger geluk herdacht en ons uitdrukte, hoezeer hij de behoefte aan toegenegenheid gevoelt in de afzondering, waarin hij thans leeft ? Welnu, dit alles heeft mij diep getroffen. Hij moet zeer ongelukkig zijn. Maar slecht, neen, dat is hij zeker niet.

— Gij hebt gelijk. Hij moet reden hebben tot groot verdriet. Welke is deze, weten wij niet, en geene gissing is ons in dit opzicht geoorloofd. An-

derzijds heeft de vreeselijke smart, waaraan hij ten prooi was, bij mij eenige bezorgdheid voor Celestinus gewekt. Verder nog, waarom wil hij, dat wij het diepste stilzwijgen bewaren over de aanwezigheid van het kind in zijn huis?

— Dat is waar. Ik begrijp niet waartoe hij dit geheim vergt. Waarom niet openlijk verklaard, dat hij Celestinus als zijn kind aanneemt?

— Daar zit ook voor mij de knoop der moeielijkheid ; want dit geheim is misschien een soort windscherm, waarachter allerlei strikken en gevaren verborgen zijn. Indien wij besluiten hem Celestinus af te staan, moeten wij eerst een helderen blik slaan in dit geheim, of ten minste ons de middelen voorbehouden om hem te beschermen.

— Zijt gij dan besloten den kleine aan hem over te geven ? vroeg de vrouw terwijl zij hare ontroering verried door een zucht, welken zij niet vermocht tegen te houden.

— Mijn God! kunnen wij anders doen? Zeidet gij ook zelve zoo even niet, dat wij ons in een hachelijken toestand bevinden, welke ons niet toelaat het aanbod van den buurman af te wijzen?

— Ach! mijn vriend, als ik slechts overtuigd was, dat wij geene onrechtvaardigheid gaan bedrijven! Vergeet gij, dat Celestinus ons eigen kind niet is ?

— Neen, ik vergeet het niet. Indien hij onze zoon was, zou de zaak spoedig beslist zijn. Maar vergeet gij van uwen kant, dat de vaderlijke

zorgen, waarmede wij hem gedurende tien jaren omringd hebben ons het recht geven om, tot verzekering zijner toekomst, datgene te doen wat ons goed en rechtvaardig toeschijnt, te meer daar het niet waarschijnlijk is, dat zijn vader ons ooit dit recht komt betwisten ?

— Eduard, weet gij wat ? riep de vrouw uit, na een oogenblik te hebben nagedacht. Wij zijn veel te zeer bij de zaak betrokken om haar met alle noodige onpartijdigheid te beoordeelen. De vreeselijke ongelegenheid, waarin wij ons bevinden, zou ons een besluit doen nemen, waarover wij later erg veel spijt zouden hebben. Laten wij de beslissing aan Celestinus over. Wat hij besluit, zal voor ons de stem Gods zijn, waarnaar wij ons gedrag zullen regelen.

— Deze gedachte is reeds bij mij opgekomen, en zeker is zij de verstandigste, antwoordde Waldheim. Maar, kijk, daar komt hij juist aan, voegde hij er bij, na door het raam te hebben geblikt.

Celestinus kwam uit school terug.

Als naar gewoonte, zeide hij vroolijk goeden dag aan zijn vader, zijne moeder, alsmede aan broedertje en zusje. Hierop legde hij zijne boeken weg.

Waldheim bleef een oogenblik ontsteld bij het zien van Celestinus, daar hij niet wist hoe het gesprek met zijne vrouw weer op te vatten.

— Vrouw, zeide hij zachtjes, waarom aarzelen wij? Helaas! wij moeten die zaak wel afhandelen.

Op deze woorden, ging mevrouw Waldheim op

hare gewone plaats bij hare werktafel zitten. Zij had de kracht niet meer zich staande te houden. De pijnlijk samengetrokken trekken van haar gelaat en hare met tranen bevochtigde oogen toonden, hoezeer zij was aangedaan. De luitenant was niet minder ontroerd. Hij nam het kind bij de hand, ging zitten en plaatste het voor zich.

— Luister, Celestinus, zeide hij hem met half gedempte stem ; onder uw schooltijd, mijn kind, is hier iets vreemds voorgevallen.

— Wat dan, papa? Toch geen nieuw ongeluk, hoop ik, of eene nieuwe reden tot verdriet? riep Celestinus met zijne gewone levendigheid uit.

— Neen, mijn kind, juist het tegendeel. Van de gebeurtenis, waarover ik wil spreken, kan voor u en voor ons een groot geluk voortspruiten.

— Dat de goede God gezegend zij! Hoe vergenoegd ben ik over hetgeen gij mij daar zegt!

— Gij kent onzen buurman, niet waar? Hem, die daar rechts in het paviljoen woont?

— Gij bedoelt den man met den blauwen mantel ? Zeker, ken ik hem. In den tuin zijnde, heb ik hem dikwijls aan zijn venster zien staan.

— Welnu, wij hebben dezen morgen bezoek van hem gehad.

— Wat spijt het mij niet thuis te zijn geweest! Men zegt van dien man zoo buitengewone en vreemdsoortige dingen, dat ik hem wel eens van nabij had willen zien. En wat kwam hij hier toch doen ?

— Hij is om u gekomen.

— Hoe ! om mij? Wel, dat is vreemd! riep Celestinus vol verbazing uit.

— Ja, ja, om u. Hij is ons komen vragen u toe te staan bij hem te gaan wonen om hem niet meer te verlaten.

Deze woorden brachten den armen jongen geheel van zijn stuk. Niet wetende of hij ze goed verstaan had, wierp hij beurtelings op M. en Mevr. Waldheim een onderzoekenden blik. Vervolgens hernam hij :

— Maar wat wil hij dan van mij ?

— Hij wil u beminnen, u gelukkig maken ; hij wil, dat gij zijn zoon wordt.

— Zijn zoon? Maar ben ik dan de uwe niet? Heb ik dan niet reeds een vader en eene moeder ?

Deze ongekunstelde woorden troffen diep het hart van Waldheim en zijne vrouw. Vooral deze laatste werd er geheel en al door ontsteld.

— Zeker, mijn beste Celestinus, hebt gij een vader en eene moeder, en zij zullen voor u blijven wat zij voor u geweest zijn, zoolang als het God behagen zal hun leven te sparen! riep hij al snikkende uit. Wij zullen niet ophouden over uw geluk te waken met alle zorgvuldigheid, waartoe wij in staat zijn.

— Wat moet ik dan doen? Wat hebt gij omtrent mij besloten, dierbare ouders? vroeg het kind, welks gelaat met eene wolk van droefheid betrokken was.

— Wij hebben nog niets besloten, mijn zoon, antwoordde Waldheim met eene ontroering, welke hij met moeite vermeesterde. Wij laten aan u over eene beslissing te nemen.

— Zeg mij, of gij gaarne hebt, dat ik naar den man met den blauwen mantel ga ; zou u dit behagen ?

— O! neen, kindlief, antwoordde de luitenant met bevende stem. Nooit zal iemand begrijpen, wat het ons zal kosten van u te scheiden. Maar, mijn kind, ik kan het u niet verbergen en gij weet het ook zelf wel, wij bevinden ons in de grootste benauwdheid en weten niet, van wien wij de minste hulp te verwachten hebben. Welnu, de man met den blauwen mantel doet het aanbod ons geheel uit de verlegenheid te helpen, zoo wij toestaan, dat gij bij hem gaat wonen.

— Dan is het oogenblikkelijk besloten ! riep het edelmoedig kind met droefheid, doch met vastberadenheid uit. Komaan, mits gij er door gered wordt, wil ik in plaats van eens wel duizendmaal heengaan!

— O! ik dacht wel, dat hij zoo zou spreken, zeide Waldheim aan zijne vrouw, terwijl hij eene poging deed om de tranen, welke naar zijne oogen welden, in zijn hart terug te dringen. Zijne genegenheid voor ons kon zich niet anders uitdrukken. Hoe zullen wij, indien eenig ongeluk overkomt, ons in onze eigene oogen rechtvaardigen hem te hebben overgelaten over zijne toekomst te beslissen?

De luitenant was in den twijfel hervallen en ondervond alle angsten der ontsteltenis, terwijl hij het kind in zijne armen klemde, alsof hij vreesde het te verliezen. Maar Celestinus, hoe bedroefd hij ook was in het diepste zijns harten, hernam met de opgeruimdheid van een engel :

— Teergeliefde vader en moeder, gij zijt altoos zoo goed voor mij geweest,en gij zoudt niet kunnen gelooven, hoe gelukkig ik mij gevoel iets te kunnen doen, om mijne erkentelijkheid te toonen. Zeker, ja zeker zal het mij smartelijk vallen, niet voortdurend meer bij u te zijn. Ook zal het voor mij eene groote ontbering wezen mij niet meer bij Ernest en Liesje te bevinden. Maar ik zou voor u door het vuur loopen. Waarom zou ik weigeren bij onzen ouden buurman te gaan wonen, daar hij in mij, die een arm kind ben, zooveel belang stelt?

— Welnu, dat het dan, in 's hemels naam, geschiede! murmelde Waldheim met doffe stem.

Vervolgens richtte hij zich tot zijne vrouw en zeide :

— Ik kan mij niet weerhouden te gelooven, dat de stem van God zelf door den onschuldigen mond van ons kind spreekt. Verlaten wij ons dus op Hem.

Het overige van den dag ging maar al te spoedig voor die goede harten voorbij. Het sloeg zeven uur.

Op dat oogenblik klopte men zacht aan de deur, en de buurman, die er ditmaal zeer gejaagd uitzag, trad binnen met de woorden :

— Welnu, wat hebt gij besloten ?... Neemt gij mijn voorstel aan ?

— Ja, antwoordde Waldheim.

— Goed zoo, zeer goed. Ziehier het geld. Waar is de jongen ?

— Nog een oogenblik, als het u belieft, bracht de luitenant in, terwijl hij zacht de hand tegenhield, welke op de tafel een pakje bankbiljetten ging neerleggen. Ik heb u vooreerst eenige voorwaarden te stellen. Gij hebt ons dezen morgen gezegd, dat de aanwezigheid van het kind in uw huis een geheim moet blijven. Mag ik u de reden hiervan vragen ?

— Neen, mijn vriend, neen!... antwoordde de grijze man met levendigheid. Het verledene is dood, dat het blijve wat het is! Ik heb mij voorgenomen niet meer over die zaken te spreken, welke mijne haren vóór den tijd hebben doen wit worden en de rimpels hebben gegraven, waarmede mijn gezicht beploegd is. Noem dit zooals gij wilt, vreemdsoortigheid, grilligheid, bijgeloof. Maar slechts in den uitersten nood zal ik kunnen besluiten den sluier op te lichten, welke mijn verleden bedekt.

— Indien het zoo is, smeek ik u opnieuw dringend mij te verzekeren, dat Celestinus niet het minste gevaar bij u te vreezen heeft.

— Ik verzeker u, dat hij niets te vreezen zal hebben, zoolang als men niet weten zal, dat hij bij mij is.

— Gij zult ons, mijne vrouw en mij, echter wel toestaan hem zoo dikwijls te bezoeken als het ons behagen zal ? Dat is eene voorwaarde, zonder welke wij het niet eens zullen kunnen worden.

— Ach! mijnheer Waldheim, gij zoudt niet kunnen gelooven, met welk een weerzin ik dusdanige voorwaarde zal aannemen, hoewel ik zeer goed begrijp, dat gij er op aandringt. Nochtans de zaak zal kunnen geregeld worden. Gij hebt weinig verkeer met de wereld, niet waar? Gij ontvangt weinig bezoek ?

— Welke bezoeken zou men ons, die arme, geruïneerde lieden zijn, brengen! Sedert lang leven wij geheel afgezonderd van de wereld.

— Zooveel te beter; gij moet maar voortgaan zoo te leven. Hoor echter eens naar mij. De muur, welke uwen tuin van den mijnen scheidt, dagteekent van lang vervlogen dagen. Er is een poortje in, dat sinds jaren niet gebruikt is. Zie, hier heb ik er den sleutel van, niemand vermoedt het bestaan van dit poortje. Wij zullen daardoor elkander dikwijls bezoek kunnen brengen, zonder het minste vermoeden te wekken.

— Ik beken het u, geheel dit geheim geeft mij stof tot denken, zei de luitenant het hoofd schuddend.

— Het is echter noodig, hernam de grijsaard. Mijne woning moet, zooals vroeger, voor de buitenwereld geheel gesloten blijven.

— Het zij dan zoo ; maar Celestinus heeft onderricht noodig. Wie zal het hem geven?

— Ik zelf, antwoordde de grijze man. Gij zult zelf zien, of ik daartoe de bekwaamheid en noodige kundigheden bezit. Ook gij zult eenige uren aan zijne opleiding kunnen wijden.

— En zijn linnengoed, wie zal zich hiermede bezig houden? merkte mevrouw Waldheim op. Celestinus is nog te jong om deze liefdevolle zorgvuldigheid te missen, waartoe eene moeder alleen in staat is.

— Ik verzet er mij volstrekt niet tegen, mevrouw, dat gij voortgaat uwe moederlijke zorgen aan hem te wijden... En zijn wij het nu volkomen eens?

— Neen, nog niet geheel en al, antwoordde de luitenant. Wij zijn het eens omtrent het hoofdpunt. Wij vertrouwen u het kind toe ; maar ik behoud mij voor, het onmiddellijk terug te nemen, als ik merk, dat er bij u het minste gevaar voor hem kan zijn naar lichaam of ziel.

— O! gij zijt al te wantrouwend, Mijnheer. Ik hoop wel te zullen maken, dat uwe angsten ijdel blijken te zijn.

— Zoo zij echter eens gegrond bleken! Met welk een hart en met welk recht zou ik zonder deze voorwaarde het geld aannemen, dat daar voor mij op tafel ligt ? Ik beken het, onze verlegenheid is zoo vreeselijk, dat wij eene zoo onverwachte en onverhoopte hulp niet kunnen weigeren. Maar,

zie, ik beef bij de gedachte alleen het eens als den koopprijs voor onzen Celestinus te beschouwen. Zoo eene omstandigheid zich voordoet, waarin ik mij verplicht zie dit kind terug te vorderen, zal ik dan in staat zijn u eene zoo aanzienlijke som te bestellen ? Ik durf het waarlijk niet hopen. Veroorlof mij hierom slechts tweehonderd thalers aan te nemen, welke ons voor het oogenblik voldoende zullen zijn. De rest kunt gij medenemen.

— O ! neen, neen, houd die twee duizend thalers, zooals wij overeengekomen zijn, antwoordde de grijze man op een zoo vasten toon, dat hij niet scheen te dulden, dat er iets tegen ingebracht werd. Wat maakt mij dat geld daar? Ik hecht slechts waarde aan dat kind. Waar is het?

Terstond opende Waldheim de deur eener kamer, waarin Celestinus zich met zijn broertje en zijn zusje had teruggetrokken op het oogenblik dat de grijsaard was binnengetreden. Hij riep het kind met eene stem, welke de diepste ontroering verried. Op hetzelfde oogenblik trad de arme kleine binnen, bleeker dan naar gewoonte, en legde zijne hand in die, welke de grijze man hem met liefde toestak.

— Welnu, mijn kind, wilt gij bij mij komen wonen? vroeg hem deze met teedere minzaamheid.

— Ja, gaarne, mijnheer, indien gij mij een weinig wilt beminnen.

— Ongetwijfeld, mijn kind, zal ik u van ganscher harte liefhebben.

Dit zeggende zag hij den jongen met diepe ontroering aan en gaf hem een kus op het voorhoofd. Dan zeide hij hem, alsof hij haast had om te vertrekken :

— Neem nu spoedig afscheid, vriendje.

De moeder trok het kind tot zich en besproeide het met hare tranen, terwijl zij zeide :

— Mijn lieve Celestinus, dat God u zegene.

Hij maakte zich los uit de armen der brave vrouw en wierp zich in die zijns vaders, die, overwonnen door de aandoening, slechts dit vermocht te zeggen :

— Wees altijd braaf, mijn kind ; wees altijd onze vreugde, zooals gij tot nu toe geweest zijt.

Vervolgens liep hij naar de aangrenzende kamer, omhelsde er zijn broertje en zijn zusje en trad weer binnen, terwijl hij met ontroerde stem, ondanks zijne poging om kalm en vastberaden te schijnen, zeide :

— Zie, ik ben gereed om te vertrekken.

En hij vertrok. De luitenant en zijne vrouw bevonden zich alleen. Geruimen tijd bewaarden zij het stilzwijgen, alsof zij vreesden het woord tot elkander te richten. De tafel genaderd zijnde, nam Waldheim de bankbiljetten, welke de grijze man er had neergelegd. Zijne hand beefde, als weigerde zij ze aan te raken. Eene onzekere wroeging scheen het hart van den braven man te verontrusten, en eene inwendige stem zeide hem, dat hij misschien slecht gehandeld had. Zijne vrouw zeide hem, alsof

zij de gedachten geraden had, welke hem bezig hielden.

— Mijn vriend, vertrouwen wij op God. Hij zal over Celestinus waken.

Celestinus in de woning van den man met den blauwen mantel. (Bl. 68.)

DERDE HOOFDSTUK.

HET GEHEIMZINNIG HUIS. — DE WENSCHEN VAN IEDER TREDEN IN VERVULLING.

Niet zonder eene zekere huivering te ondervinden kwam Celestinus, na met den grijzen man den reeds in duisternis gehulden tuin te zijn doorgegaan, bij het poortje van den muur, waarachter voortaan zijn leven in treurige eenzaamheid en zonder ander gezelschap dan een van de wereld afgetrokken grijsaard ging verstrijken. In den tuin met zijn broertje en zijn zusje spelend of er zijne lessen leerend, was hij zoo dikwijls bij dat altijd gesloten poortje geweest, aan gene zijde waarvan zijne jeugdige verbeelding gemeend had vreemdsoortige geheimen te bespeuren. De vreemdsoortige geruchten, welke omtrent den man met den blauwen mantel in omloop waren, had ook het kind vernomen, en, daar wondere dingen bovenal aan de jeugd behagen, was de buurman voor hem en zijne schoolmakkers een in zeker opzicht bovennatuurlijk wezen geworden. En nu ging het arme kind, den drempel van dat poortje overschrijdende, in die geheimzinnige wereld treden, waarin de vreemdsoortige grijsaard leefde, en, wie weet ? er wellicht eene rol in spelen.

Men begrijpt nu de soort van schrik, welke zich van hem meester maakte, toen hij den grijsaard driemaal zacht op het poortje hoorde kloppen en dit eenige oogenblikken daarna ook heel zachtjes openging. 't Werd nog erger, toen hij zijn voet zette in den grooten tuin van den buurman, waar lange rijen van reusachtige populieren tegenover elkander stonden, waarvan hij dikwijls over den muur heen de toppen bemerkt had en die nu, onzichtbaar wegens de duisternis, de lucht met gemurmel en gefluister vulden. Een ijskoude rilling ging hem door de ledematen.

— Frans, ga vooruit om licht te halen, zeide de grijsaard aan zijn knecht, nadat deze het poortje geopend en weer op het nachtslot gesloten had.

Zich vervolgens tot Celestinus wendende, vroeg hij hem met vaderlijke bezorgdheid :

— Zijt gij bang, kindlief?

— Neen, maar ik ben zoo vreemd te moede, antwoordde Celestinus.

— O! vrees niets, mijn kleine. Gij zult u wel spoedig gewennen aan hetgeen gij vreemd in mij en alles, wat mij omgeeft, kunt vinden. Ik hoop zelfs, dat er een dag zal komen, waarop gij het oogenblik van uwe intrede onder mijn dak zult zegenen.

Zich aldus onderhoudende, hadden de grijsaard en het kind door de lanen van den donkeren tuin den drempel van het paviljoen bereikt, waar Frans, met een lantaarn in de hand, hen afwachtte. Bij

het schijnsel der lantaarn, welke een vrij ruim voorhuis, waarin zich niets bevond, verlichtte, kon Celestinus het gezicht zien van den knecht, dien hij niet kende.

Deze persoon moest hem natuurlijk om eene dubbele reden belang inboezemen, vooreerst als dienaar en vertrouweling van den grijzen man, vervolgens omdat hij voor hem ook eenige diensten moest verrichten. Frans, die minstens even oud was als zijn meester, maar, sterker, gaf op zijn gelaat de goedheid zijns harten te lezen en maakte den besten indruk op Celestinus. Deze meende er zelfs de uitdrukking van buitengewone welwillendheid op te zien, zoodat hij zich eenigszins gerust gesteld voelde ten aanzien van dezen toekomstigen levensgezel.

— Gaan wij eerst den trap op naar mijne kamer, zei de grijze man, terwijl Celestinus met de aan kinderen eigene nieuwsgierigheid naar den knecht zag.

Frans ging voorop met de lantaarn en alle drie bestegen een breeden steenen trap, omsloten door gewelfd muurwerk, zoodat hunne stappen luid weerklonken. Op het tweede trapportaal, hielden zij stil voor eene deur, welke de grijze man opende. Nauwelijks had Celestinus een blik geworpen in de kamer, welke de grijsaard hem binnen leidde, of hij gevoelde zich geheel ontmoedigd en door schrik bevangen. Geheel het vertrek was zwart behangen, de gordijnen waren van dezelfde kleur

en op den schoorsteen van zwart marmer stond een ivoren kruis, waaraan een zilveren Christusbeeld hing. Eene lamp aan het plafond verspreidde een zwak licht, waardoor de kamer een nog somberder aanzien kreeg.

— Deze kamer maakt deel uit van mijn verblijf, zei de grijze man aan Celestinus, terwijl hij hem nader tot zich trok. Gij zoudt geen genoegen kunnen vinden in zulk een vertrek, niet waar ? Maar mij lijkt het. Wat u betreft, gij moet een vroolijker hebben, en ik heb er een voor u laten gereed maken, waarover gij, denk ik, tevreden zult zijn.

Tegelijk opende hij de deur van eene zijkamer, waarin hij met Celestinus trad. Welk een aangename verrassing ondervond het kind bij het binnentreden! Men zou zich geen mooier en vriendelijker kamertje kunnen voorstellen. Het behangsel der muren was van heerlijk groen. Er hingen prachtige schilderijen. De meubels, een weinig uit de mode geraakt, wat den vorm betreft, waren alle van kostbaar hout vervaardigd. In eene groote glazen kast, zag men rijen boeken in prachtbanden. Op den schoorsteen stonden verscheidene keurig beschilderde vazen van porselein aan weerszijden eener pendule van verguld brons, welke een kind voorstelde spelende met een schaap en een hond. In een der hoeken van het vertrek stond een bed met zijden gordijnen en eene geborduurde pronkdeken. Eindelijk hing aan het plafond een kroon-

kandelaar met drie of vier waskaarsen, welke een vriendelijk licht verspreidden.

— Ziehier het verblijf, dat voor u bestemd is, zeide de grijsaard aan Celestinus, die met groote oogen vol verbazing bezig was naar al het schoone te zien, dat hem omgaf en waarvan hij voorzeker nooit het bestaan gedroomd had.

Na deze woorden bewaarde hij eenigen tijd het stilzwijgen, als om de ontroering te overmeesteren, welke hem scheen te beheerschen. Vervolgens hernam hij met meer vaste stem :

— Kind lief, ik begrijp gemakkelijk, dat gij eenig leed gevoelt bij de gedachte uwe schoone en blijde jeugd door te brengen aan de zijde van een grijsaard, voor wien de vroolijkheid niet meer bestaat en dien de leeftijd naar het graf neigt. Mijne toegenegenheid echter zal niets verzuimen van hetgeen kan bijdragen om u het verblijf alhier te veraangenamen.

Celestinus was natuurlijk te druk bezig met de herinnering aan zijne ouders en te zeer onder de nieuwe indrukken, welke hij sinds zijne komst in het paviljoen ondervond, om met den grijsaard een eenigszins geregeld gesprek te kunnen voeren. Hij antwoordde dan ook slechts met eenlettergrepige woorden en zuchten op de vragen en bemoediging, welke de grijsaard niet ophield tot hem te richten. Zoo verliep bijna een uur. Het avondeten, dat Frans had opgediend, verliet de tafel zonder door het kind te zijn aangeroerd. Een droevig stilzwij-

gen was begonnen te heerschen tusschen Celestinus en den grijsaard. De arme kleine voelde zich het hart beklemd, alsof een berg met al zijn gewicht er op drukte. Tranen rolden in zijne oogen, en men zag dat hij pogingen aanwendde om niet in snikken los te barsten.

— Gij zijt vermoeid, mijn kind, zeide hem eindelijk de grijze man. Leg u ter ruste, en dat de Engelen des hemels over u waken.

Vervolgens omhelsde hij den jongen recht hartelijk, deed met hem een kort gebed en verwijderde zich in de aangrenzende kamer.

Toen Celestinus zich alleen bevond, zeeg hij op zijne knieën neder en gaf den vrijen loop aan zijne tranen. Hij begon opnieuw te bidden en beval zijne goede ouders, zijn broeder, zijne zuster en ook den grijsaard, den Vader, die in den hemel is, aan.

— O mijn God! o mijn God! stamelde hij vervolgens, Gij zult mij niet verlaten. Het is door uwen wil dat ik hier ben. Helaas! ik heb schrik, ik ondervind een onuitsprekelijken angst. Maar zoo Gij gewaardigt mij te beschutten, heb ik niets te vreezen. Wat u behaagd heeft over mij te besluiten is goed en wijs, en ik onderwerp er mij gaarne aan.

Toen deze gedachten hem eenige krachten hadden gegeven, stond hij op, kleedde zich haastig uit en legde zich op het bed neder, waar hij spoedig in diepen slaap gedompeld was.

Een half uur daarna werd de deur zachtjes geopend en luisterde de grijze man, of Celestinus was ingeslapen. Hij hoorde het kind zacht geregeld en voortdurend adem halen en zeide binnensmonds :

— Hij slaapt.

Dan trad hij op de teenen voort, uit vrees van het minste gedruisch te maken, en naderde langzaam het bed, welks gordijnen geopend waren, terwijl de waskaarsen van den kroonkandelaar er een zacht licht op wierpen. Vervolgens nam hij een stoel en zette zich bij de legerstede neder.

't Was waarlijk een liefelijk tafereel, dat zich aan zijne oogen vertoonde. 't Was, als zag de grijsaard een sluimerenden engel. Het was voor hem een verrukkelijk schouwspel ; steeds werd hij meer en meer ontroerd, en er kwam een oogenblik, waarop zijne lippen heel zachtjes murmelden :

— 't Is verwonderlijk ! Welk eene gelijkenis !

Een licht gerucht liet zich alsdan in het aangrenzend vertrek hooren.

't Was Frans die binnentrad.

De grijsaard wenkte hem aanstonds te naderen.

— Wel, vroeg hij hem, wat zegt gij ervan ?

Aldus toegesproken naderde de knecht en zeide :

— Goede hemel ! Hij is het, ja zeker, hij is het !

— Zachter, zachter, gij zult hem wakker maken, viel de grijze man in de rede. Is het geene treffende gelijkenis, Frans ? Begrijpt gij nu ?

— Zeker begrijp ik het geluk, dat gij bij dit gezicht moet smaken.

De twee grijsaards bleven nog lang in stilte bij het bed, als konden zij de oogen niet afwenden van het sluimerende kind. De grijze man scheen zich aan het gezicht van het lieve schepsel niet te kunnen verzadigen. Welke verre herinneringen wekte het in zijn hart op? Want nu en dan smolt hij in tranen weg...

Eensklaps begon het kind zich te bewegen.

— Laten wij heengaan, zeide aanstonds de grijze man ; want hij moet niet weten, dat wij hem hebben gade geslagen.

Dit zeggende, stond hij op en verliet met zijn knecht het vertrek.

Des anderendaags was Celestinus al heel vroeg wakker. Hij meende aanvankelijk te droomen, toen hij de oogen sloeg op al de voor hem zoo nieuwe voorwerpen, welke hem omgaven. Maar spoedig kwamen alle herinneringen van den vorigen dag hem levendig voor den geest. De eerste zonnestralen wierpen hun gouden licht in de kamer en schenen aan de rijke meubels, welke haar versierden, nieuwen glans en schoonheid bij te zetten. Bij de schittering van het morgenlicht, gevoelde Celestinus zijn hart ook vrijer, vroolijker en geruster. Hij liep naar het raam en drong met verbaasde blikken in een grooten en heerlijken tuin, waar eene menigte bloemen groeiden en een groot aantal prachtige boomen zich verhieven. Men was

in het begin van Mei, en de lente schitterde reeds in al hare schoonheid. De boomen waren getooid met bladeren, de vogels zongen op de takken, de lucht was doortrokken van verkwikkende geuren, geheel de natuur vertoonde eene vroolijkheid, welke het hart verblijdde. Celestinus voelde zich onder dien zoeten invloed bijna gelukkig, zoodat zijn toestand hem in verre na niet zoo treurig toescheen als daags te voren. En toen hij eensklaps de kap van het vaderlijk huis boven den tuinmuur zich verheffen zag, kon hij een vreugdekreet schier niet bedwingen bij de gedachte, dat hij niet zoo ver, als hij aanvankelijk geloofd had, van de wezens verwijderd was, die hem om zoo vele redenen dierbaar waren. Met één woord, hij kon zich vergelijken met een kostkind in een college, maar zijn kostschool was een paleis.

Hij werd uit zijne gedachten getrokken door de aankomst van den grijzen man, die op dat oogenblik de kamer binnentrad en hem vroeg :

— Hoe hebt gij geslapen, mijn kind ?

— O ! zeer goed. Ik ben eerst met de zon wakker geworden.

— En hoe bevalt het u in deze kamer ?

— Zij is prachtig en al te mooi voor mij. Ik heb nooit iets dergelijks gezien.

— Komaan, Celestinus, laten wij een weinig keuvelen, terwijl wij aan tafel zitten ; want ziedaar Frans, die ons het ontbijt brengt.

Zij gingen op eene rustbank zitten, waarvoor

eene kleine tafel van ebbenhout stond, en Celestinus, die eetlust had, deed het ontbijt, dat Frans had opgediend, alle eer aan.

— Vriendje, zeide hem de grijze man, gij weet misschien niet, waarom ik zoozeer verlangd heb u bij mij te hebben ?

— Neen, ik weet het niet. Ja toch...; vader heeft mij gezegd, dat het is, omdat gij mij lief hebt en mij goed wilt doen.

— Uw vader heeft u hierin waarheid gezegd. Maar het is ook ter oorzake van mij, dat ik verlangd heb u hier te hebben. Gij ziet het, ik ben reeds hoogbejaard en heb niemand, die belang in mij stelt behalve Frans, die niet jonger is dan ik en de behoeften van mijn hart niet begrijpt. Mijn vurigste wensch was iemand te hebben, die belang in mij stelde en mij de oogen kon sluiten, als ik sterven zal. Zeg mij dan, mijn kind, zult gij veel van mij houden ?

— Ja, ik zal u van ganscher harte beminnen ! riep Celestinus uit.

— Gij moet mij dan vader noemen. Wilt gij dit ?

— Ja, dierbare vader, ja... Maar ik zal ook, niet waar, den vader behouden, die tot nu toe zoo goed voor mij geweest is, en mijne moeder, en ook broertje en zusje? Terwijl ik u bemin, kan ik immers voortgaan met ook hen te beminnen.

— Zeker, mijn zoon. En niet slechts is u dit geoorloofd, maar het is bovendien een plicht voor

u ; want ik zou niet tevreden over u zijn, indien gij hen zoo spoedig kondt vergeten.

— Zult gij mij ook toestaan hen somwijlen te zien ?

— Somwijlen, ja. Maar ik verlang en het is noodzakelijk, dat gij het huis niet uitgaat. Zij zullen zelf u hier komen bezoeken. Dat zal niet zeer dikwijls geschieden; want de eenzaamheid is mij eene behoefte geworden. Eenmaal in de week zult gij uwe geheele familie kunnen zien.

— Dank! duizendmaal dank!

— Bovendien zal ik zorgen, dat gij u niet verveelt en de tijd aangenaam voor u verstrijkt. Hebt gij pleizier in de studie ?

— Er is niets, dat ik zoo gaarne doe als studeeren.

Vraag het mijn vader maar, of ik niet altijd met lust heb gewerkt. De boeken hebben steeds mijne grootste vreugde uitgemaakt.

— Zij zullen u hier niet ontbreken. Die kleine bibliotheek daar kunt gij als de uwe beschouwen. Zij bevat reisbeschrijvingen, leerrijke en boeiende werken. In de kast daarnaast zult gij een groot aantal voorwerpen van natuurlijke geschiedenis vinden, een plantenboek, eene verzameling van vlinders en insecten, opgezette vogels en ertsen van allerlei soort. Ik verlang, mijn beste Celestinus, dat gij u grondig bekwaamt en uw geest met nuttige en degelijke kundigheden verrijkt.

Deze woorden gingen wellicht boven het bereik

van Celestinus ; toch kon men aan de schittering zijner oogen zien, dat hij er ten minste den zin en de waarheid van vermoedde.

— Maar niet slechts door de boeken zult gij onderricht worden, ging de grijsaard voort. Ik zal u ook veel kunnen leeren. In mijn jeugd legde ik mij ijverig op verschillende takken van kennis toe, en ik heb een kleinen schat van kundigheden opgedaan, welke ik u zal kunnen mededeelen. Zoo gij wilt, zullen wij er iederen morgen twee of drie uren aan besteden. Houdt gij van muziek?

— Veel.

— Bespeelt gij geen instrument?

— Ik speel een weinig piano. Mijn vader, die mij les gaf, heeft mij dikwijls gezegd, dat ik veel aanleg voor de muziek heb. Al wat ik weet is, dat ik het eene afleiding vind, welke zeer in mijn smaak valt.

— Het doet mij genoegen dit te vernemen ; want ook ik houd van muziek en zal met veel genoegen u hooren zingen of piano spelen. Wat de lichaamsoefeningen betreft, ook deze zullen u niet ontbreken. Onze tuin is groot genoeg ; gij zult daarin naar hartelust kunnen loopen. Frans, die een hartstochtelijk tuinbouwkundige is, zal u kunnen toonen hoe men planten en bloemen kweekt, hoe aangenaam het is te zaaien, te planten, iederen dag de vorderingen na te gaan, welke een knop maakt, die gaat ontluiken, eene vrucht, welke zich ontwikkelt, eene korrel, welke men gezaaid heeft.

Gij zult dit alles gaarne zien en daaruit leeren God in zijne werken te bewonderen.

Uit het aangehaalde blijkt, welke bezigheden voortaan de levensdagen van Celestinus vulden. Dank aan zijne zachtaardige en inschikkelijke inborst, gewende hij zich spoedig aan zijne nieuwe levenswijze. Zijnerzijds toonde de grijsaard zich zoo bezorgd en goed voor hem, dat hij weldra over de schroomvalligheid en vrees van den knaap zegevierde. De grijze man had niet overdreven, toen hij zeide in zijne jeugd veel te hebben geleerd, dat hij gaarne aan Celestinus zou mededeelen. Het buitengewoon verstand van het kind en zijn in het oog loopende lust voor de studie deden hem een onuitsprekelijk genoegen in de lessen en den omgang van den grijsaard vinden. Geschiedenis, wiskunde, oude en levende talen, dat alles leerde hij gemakkelijk, om zoo te zeggen al spelende. Dikwijls, als eene mooie zon den tuin vervroolijkte, wandelden hij en zijn tweede pleegvader samen onder de boomen en onderhielden zich over de schoonheid der natuur. Men moest dan eens hooren, met welk eene bevalligheid de grijze man sprak over de almacht, wijsheid en goedheid van God, die zich in zijne werken veropenbaren; en te gelijkertijd moest men dan eens zien, met welke gretigheid Celestinus naar hem luisterde. Somtijds ook als de nacht zijn hemel ontvouwde bezaaid met meer sterren dan een park het met bloemen is, gingen zij op eene bank vóór het paviljoen zitten

en beschouwden het schitterend tafereel, dat zich voor hunne oogen ontrolde. De grijsaard geleidde alsdan zijn jeugdigen leerling van ster tot ster, van gesternte tot gesternte, van sfeer tot sfeer ; hij deed hem de regelmatigheid hunner bewegingen, de wonderbare harmonie van dat reusachtig samenstel inzien, waarvan de deelen even zeer als het geheel van alle zijden de onzichtbare hand des Scheppers verraden.

Op andere uren wijdde Celestinus zich aan de verschillende werkzaamheden van het tuinieren, waartoe hij zich door het mooie seizoen en den voortreffelijken aanleg van den tuin sterk voelde aangetrokken. Hij had in deze soort bezigheid een uitmuntend meester in Frans, die zijne lessen altijd kruidde met vroolijke kwinkslagen. Hij had voor zijn leerling een niet minder groote toegenegenheid dan de grijsaard zelf. Vol gedienstigheid voor den knaap, offerde hij voor hem tot zijn eigen wil op. Voor de bloemperken van Celestinus werden de mooiste bloemen bestemd, voor hem rijpten de beste vruchten. En als zijn leerling eetlust kreeg, wist hij hem altijd iets smakelijks en versterkends toe te dienen.

Celestinus zou volkomen gelukkig geweest zijn, zoo hij dagelijks zijne familie had kunnen zien. Wekelijks mocht men hem door het tuinpoortje bezoek komen brengen. Waldheim bezocht hem meermalen. Mevrouw Waldheim en hare twee kinderen brachten gewoonlijk den zondagnamiddag

met hem door. De blijken van toegenegenheid, welke hij aan de zijnen gaf, kenden paal noch perk. Altijd vroolijk en ongekunsteld als vroeger, speelde en liep hij met zijn broertje en zusje in den tuin. De zoo aangename uren, welke zij aldus samen doorbrachten, verstreken altijd te snel naar den zin van Celestinus. Men scheidde nooit zonder eenige tranen te storten, waaraan echter de wederzijdsche toegenegenheid en de hoop van elkander over acht dagen weer te zien alle bitterheid ontnamen.

In zijn toestand bedroefde Celestinus zich over de droefgeestigheid van den grijsaard. Hoe meer hunne wederzijdsche toegenegenheid aangroeide, des te meer verontrustte zich het kind over de aanvallen van zwaarmoedigheid, waarop hij den man met den blauwen mantel dikwijls betrapte. Meer dan eens gedurende den nacht, als hij later insliep dan naar gewoonte, hoorde hij zuchten en klaagtonen, welke uit het aangrenzend vertrek kwamen. In den beginne had hij den grijsaard meermalen op ongekunstelde wijze gevraagd, welk de beweegreden zijner droefheid was. Maar deze had hem zoo weinig bemoedigend geantwoord, dat hij zijne vragen desaangaande niet meer had durven herhalen.

Sedert dien tijd had het edel kind beseft, dat hij eene taak te vervullen had, dat hij den goeden grijsaard van die sombere gedachten moest afleiden en hem een troostengel zijn in die oogenblikken

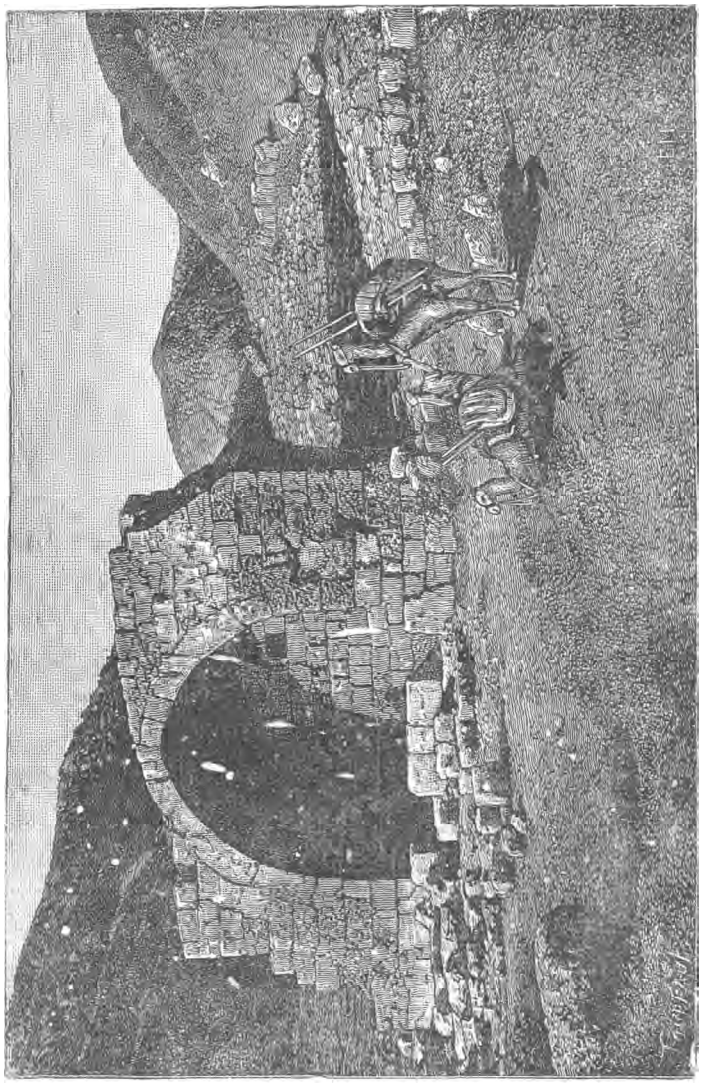

In 't zuiden van Afrika. (Bl. 123.)

van zwaarmoedigheid. Deze taak ondernam Celestinus met de kinderlijke liefde, welke hij in zijn hart vond. Met de innigste vreugde merkte hij de verandering op, welke van lieverlede in den grijsaard plaats greep. Deze scheen weldra geheel veranderd. Zijne aanvallen werden steeds zeldzamer. Hij bezocht minder dikwijls de zwarte zaal, zooals Celestinus gewoon was ze te noemen, en dagelijks vond hij meer genoegen in de onvergelijkelijk vroolijkere kamer, welke het kind was aangewezen.

Het is nu tijd dat wij voor een oogenblik naar de familie Waldheim terug keeren en in het kort verhalen, wat er sedert het vertrek van Celestinus was voorgevallen. Deze scheiding was zeer smartelijk gevallen voor den luitenant en de zijnen ; het kind immers was door eene lange gewoonte een onmisbaar gedeelte van hun bestaan en geluk geworden. Het kleine huis, dat zij bewoonden, scheen hun bijna verlaten toe, zoozeer gevoelden zij de afwezigheid der vroolijkheid en zoete opgeruimdheid, welke het kind er nog onlangs verspreidde. Voegen wij erbij, dat in de eerste dagen M. Waldheim en zijne vrouw te kampen hadden met de wroegingen, welke dikwijls bij hen opkwamen enkel bij de gedachte, dat zij eene slechte daad verricht hadden met Celestinus te verkoopen. Maar deze wroegingen en angsten verminderden naarmate de brave lieden zich persoonlijk overtuigden,

dat Celestinus bij den buurman als kind des huizes behandeld werd. De angsten, welke zij gehad hadden, verdwenen dan eindelijk geheel en al en zij wenschten zich bijna geluk met het gunstig lot, dat hun pleegkind was ten deel gevallen. Eerst toen Waldheim volkomen was gerust gesteld, maakte hij gebruik van het geld, dat de grijze man hem had gegeven. Hij had eerst zijne lastige schuldeischers bevredigd en het overige ter zijde gelegd. Later beschikte hij over de rest, om zich nieuwe middelen van bestaan voor de toekomst te bezorgen. Hij slaagde hierin boven alle verwachting. Weldra bood zich eene meer gepaste bezigheid aan, welke hem veroorloofde zonder vrees in de toekomst te zien. Sedert dien tijd hadden hij en zijne vrouw aan het verleden nog slechts te denken als aan een onaangenamen droom. Een heldere hemel had zich over hem en zijn buurman uitgespannen ; hij verwachtte, dat alles voortaan naar zijn wensch zou gaan. Maar eene onvoorziene gebeurtenis zou dat geluk storen.

VIERDE HOOFDSTUK.

DE SLECHTE ZOON.

Zes maanden waren verstreken sedert dat Celestinus in de woning van den man met den blauwen mantel was gekomen. De mooie dagen van de lente en den zomer waren aangenaam voorbij gegaan in de verschillende bezigheden en uitspanningen, welke, zooals wij zagen, elkander doelmatig afwisselden. Hij was volkomen tevreden aan de zijde van den grijsaard, te meer daar hij dikwijls door de familie Waldheim bezocht werd, welke hij niet minder lief had dan vroeger.

Gedurende die zes maanden was er niets voorgevallen, dat op eenige wijze de vrees had kunnen rechtvaardigen, waardoor de luitenant aanvankelijk gekweld was geworden.

Intusschen had er tegen het einde van den herfst een klein voorval plaats, dat aan Celestinus veel te denken gaf en hem voor het oogenblik erg ongerust maakte. Hij bevond zich zekeren avond aan het einde van den tuin, op een van zijne lievelingsplekken, en hield zich bezig met lezen. Eensklaps werd zijne aandacht afgetrokken door een licht gerucht, dat boven zijn hoofd scheen te ontstaan. Hij blikte opwaarts en zag aan den bovenrand van den muur

het bovenlijf van iemand, die er over scheen te willen klimmen, doch zich verwijderde, toen hij zich ontdekt zag.

Deze verschijning en verdwijning waren zoo snel op elkander gevolgd, dat Celestinus zich geneigd voelde om te gelooven, dat zij enkel het uitwerksel waren van eene zinsbegoocheling. Maar na verloop van eenige seconden zag hij boven op den muur weer een hoofd verschijnen met welig zwart haar en een vollen baard. Het gezicht was bleek en zag er wild en dreigend uit. Daarna verdween het achter den muur om zich niet meer te toonen. De knaap bleef eenigen tijd stom, bewegingloos en stijf van schrik. Eindelijk kon hij weer vrij ademen.

— Wat kon dat zijn? vroeg hij zich af. Zou die man, welke zoo steelsgewijze en geheimzinnig in den tuin blikte, eene slechte bedoeling hebben? Maar neen! welke reden zou hij hebben om op mijn vader en mij, die niemand kwaad gedaan hebben, boos te zijn? 't Was zeker slechts een nieuwsgierige, die het in den zin kreeg een blik te werpen in onze ommuurde ruimte, waarover men zoo vreemdsoortige dingen verhaalt.

Hoe meer hij aan dat tooneel dacht, des te natuurlijker kwam het hem voor, zoodat hij ten laatste bijna lachte over de dwaze vrees, welke hij gevoeld had. Na deze overpeinzing meende hij over het voorval niets aan zijn beschermer te moeten zeggen. Hij wist, met welke nauwlettende

zorg deze zich bezig hield met de aandacht der buitenwereld van hem en zijn huis af te wenden, en welke onrust hij hem zou veroorzaken door hem het voorgevallene te vertellen.

— Dit zal mij niet verhinderen op mijne hoede te zijn, dacht hij. Indien zich dat hoofd opnieuw vertoont of er iets verdachts voorvalt, zal ik het zeggen.

Maar het gezicht, dat hij gezien had, verscheen niet meer, en hij merkte niets op, dat hem aan de vernieuwing van het voorval geloof kon doen hechten.

Des niet te min was het ernstiger dan hij in zijne eenvoudigheid en gebrek aan ondervinding geloofde. Een booze blik was in zijne stille wereld gedrongen, waar weldra groote droefheid zou binnentreden.

Hartverscheurend is het verhaal der tooneelen, welke wij nu onder de oogen van onze jeugdige lezers moeten gaan brengen ; doch het klinkt als eene waarschuwende stem. Het toont in welk een afgrond van ellende en verlaging een mensch kan vallen, wanneer hij Gods wegen verlaat en luistert naar de inblazingen van den boozen geest. Bedankt, mijne beste vrienden, bij het lezen van deze bladzijden, den goeden God, dat Hij u ouders heeft geschonken, wier liefdevolle wijsheid en teedere bezorgdheid steeds waken om u onschuldig en rein van harte te houden.

Er kon zoowat een maand verloopen zijn sedert

die verschijning in den tuin, toen op zekeren morgen de grijsaard, verwonderd dat Celestinus langer dan naar gewoonte sliep, de kamer van den knaap binnentrad, om te zien of hij ziek was. Bij den eersten stap, welken hij erin zette, meende hij achterover te vallen. De kamer en het bed waren ledig, het venster was open en eene ladder, welke er tegen stond, bewees dat, onder beschutting der duisternis, een stoutmoedige roof was ten uitvoer gebracht. Het kind was verdwenen, was weggehaald. De grijze man raadde gemakkelijk dat zijn zoon Robert, die een verkwistend leven leidde, er in geslaagd was zijn verblijf te ontdekken en den armen knaap had doen verdwijnen, na gehoord te hebben, dat deze als kind door hem was aangenomen.

't Was een ijselijke nacht geweest. Een geweldige storm en onweer hadden gewoed en het had geplasregend. Een weinig na middernacht had de grijsaard eenige rust genomen, en tijdens zijn slaap had de misdaad moeten gepleegd zijn.

De ongelukkige bleef verstomd en huiverde, alsof de bliksem zich aan zijne voeten had neergestort. Vervolgens weer tot besef van zijn ongeluk komend, slaakte hij een luiden kreet. Frans snelde onmiddellijk toe en zag op zijne beurt de vreeselijke werkelijkheid. Hoe groot was de droefheid der beide grijsaards! De grijze man was intusschen de eerste, die weer eenige geestkracht terugvond. Hij verzamelde al zijne krachten en richtte zich

met eene vaardigheid, waartoe hij in eene andere omstandigheid niet in staat zou geweest zijn, naar de woning der familie Waldheim. Binnentredend bij den luitenant, begon hij met beklemde stem te roepen :

— Alles is verloren! alles is verloren!

M. Waldheim en zijne vrouw zagen hem verschrikt aan ; zij dachten nu, dat hun buurman werkelijk krankzinnig was geworden, zoo wild waren zijne blikken, zoo verwrongen zijne gelaatstrekken.

— Wat is er dan verloren? vroeg de luitenant ontsteld.

— Celestinus! Celestinus!...

— Wat is Celestinus overkomen ? riepen de beide echtgenooten met onbeschrijfelijke ontroering uit.

— Hij is weggehaald en, wat erger is, bevindt zich in handen van iemand die tot alles in staat is!

— Verklaar u dan in 's hemels naam! hernam Waldheim. Spreek! Misschien zullen wij nog een redmiddel vinden.

De man met den blauwen mantel begon alsdan in het kort te verhalen, wat er was voorgevallen en omtrent welk uur hij onderstelde, dat de misdaad bedreven was.

— O! gij hadt gelijk, zeide hij ten slotte, toen gij aarzeldet het kind aan mij toe te vertrouwen; wat gaat er van geworden!...

De luitenant hoorde vol verbazing al wat de

grijsaard zeide, en toen deze opgehouden had met spreken, begon hij met groote schreden in de kamer op en neer te loopen, terwijl hij het hoofd droevig schudde en zijn harte lucht gaf in deze woorden :

— Arme Werdenberg! arme Werdenberg!

Bij het hooren dezer woorden richtte de grijze man aanstonds het hoofd op en spitste de ooren.

— Welken naam spreekt ge daar uit? vroeg hij zeer verschrikt.

— 't Is voortaan nutteloos, dat ik het stilzwijgen over iets bewaar, hetwelk ik tot nu voor u geheim heb gehouden. Weet dan dat Celestinus mijn zoon niet is, en dat zijn vader Werdenberg heette...

— Werdenberg, zegt gij? Werdenberg? viel de grijsaard ontsteld in de rede. In 's hemels naam, van welken Werdenberg spreekt gij ?

— Van een mijner oude vrienden, Celestinus Werdenberg...

— Droeg hij den voornaam Celestinus? viel opnieuw de grijze man in de rede.

— Ja, hij heette Celestinus en wilde, dat zijn oudste zoon denzelfden naam droeg. Zijn vader, heeft hij mij gezegd, was een rijk groothandelaar te Berlijn. Zijne woning, welke op een paleis geleek, was in eene der mooiste wijken van de hoofdstad gelegen en versierd met al wat kunst en weelde prachtigs kunnen uitdenken.

Op dat oogenblik zonk de grijsaard op een stoel neder. Hij werd doodsbleek en beefde over al zijne leden. — Ga voort, hernam hij stamelend. Zou

Celestinus dan de zoon zijn van dien Werdenberg ?

— Zeker is hij het. Ik heb hem van de wieg af gekend, en het is nu tien jaren geleden, dat zijn vader hem aan mij heeft toevertrouwd.

— Onmogelijk! onmogelijk! riep de buurman uit, terwijl hij zijne laatste krachten verzamelde. Mijn oudste zoon, — want weet, dat ik Werdenberg heet en twee zoons gehad heb — Celestinus, mijn oudste zoon, is sinds vijftien jaren overleden.

Bij deze woorden toonden Waldheim en zijne vrouw de grootste verbazing, en beiden zagen gedurende eenige seconden, den grijsaard aan, wiens ontroering deerniswaardig was om te zien.

— Zoo gij werkelijk handelsraad Werdenberg van Berlijn zijt, kon mijn vriend slechts uw zoon zijn, en het is niet mogelijk, dat hij sinds vijftien jaren overleden is, omdat ik hem nauwelijks tien jaren geleden nog levend gezien heb.

Onze Celestinus moet uw kleinzoon zijn.

Deze zoo plotseling en onverwachte mededeeling bracht bij den grijsaard eene dusdanige ontroering te weeg, dat hij niet bij machte was deze te verdragen. Zijne oogen sloten zich ; hij begon op zijnen stoel te wankelen en zou zeker op den vloer gevallen zijn, zoo Waldheim niet was toegesneld en hem in zijne armen had opgevangen. Dank aan de zorgen, welke de twee echtgenooten hem wijdden, kwam hij weldra bij en weer geheel bij kennis.

— Zoo is Celestinus dan mijn kleinzoon! lispelde hij, terwijl hij de hand aan het voorhoofd

bracht als om zijne gedachten te verzamelen.

Vervolgens wendde hij zich tot Waldheim en ging voort : — En mijn zoon, o zeg het mij, ik bid er u om, leeft hij nog?

— Ik weet niet of hij nog leeft. Sedert wij afscheid genomen hebben, heeft hij niets meer van zich laten hooren. Wat hij sinds gedaan heeft, waar hij zich bevindt, dat weet ik niet. Maar, mijn waarde heer, verliezen wij geen tijd in woorden, nu wij iets wat meer dringt te doen hebben. Vergeten wij niet, dat Celestinus in gevaar is. Wij moeten alles in het werk stellen om hem te redden.

— Ja, zeker, antwoordde de buurman. Ga, loop, red hem, zoo het mogelijk is. O mijn God! op hetzelfde oogenblik dat de onthulling mij het grootste geluk in de verte doet zien, zink ik in een afgrond van smart. Ik weet niet, wat te doen, Mijnheer Waldheim. Ik ben geknakt. Ik ben tot niets meer in staat. Handelt gij in mijne plaats. Gij kunt over geheel mijne fortuin beschikken.

De eerste zorg van Waldheim was naar het politiebureau te snellen, om er kennis te geven van de wegvoering van Celestinus. Aanzienlijke geldsommen werden beloofd aan hen, wien het zou gelukken de plaats te ontdekken, waar het kind zich bevond, of den roover op te sporen. Geheel de stad was weldra op de been. De luitenant zelf besloot op ontdekking uit te gaan en niet terug te komen, alvorens hij alle middelen had uitgeput, welke hem het voetspoor van den knaap konden doen

terugvinden. Dienzelfden dag begaf hij zich op weg.

Om alles goed te verstaan, moeten wij nu in ons verhaal jaren teruggaan.

Ten tijde van zijn glans en luister ging de handelsraad Werdenberg in de groote stad Berlijn voor een der gelukkigste en benijdenswaardigste menschen door. En hij was het werkelijk, zoo men het geluk in de beteekenis neemt, welke de wereld algemeen aan dit woord hecht. Zijn fortuin dat dagelijks aangroeide, was buitengewoon groot. Zijne milde gastvrijheid, gepaard aan zijne openhartige manieren en gulle vroolijkheid, hadden hem een groot aantal vrienden bezorgd, en de heerlijke feesten, welke hij vrij dikwijls gaf, werden algemeen bewonderd. Hij zelf was een mooi man in den bloei zijner jaren, verrijkt met de veelzijdige kennis, welke hij gedurende een verblijf van verscheidene jaren aan de universiteit en door lange reizen in het buitenland verworven had. Hij had tot levensgezellin eene vrouw, die zich evenzeer door goede hoedanigheden des harten onderscheidde, en een zoon, Celestinus, wien hij eene onuitsprekelijke genegenheid toedroeg. Maar te midden van dit tot dan onbewolkte leven, werd hij smartelijk getroffen door den dood zijner vrouw. Doch eenigen tijd daarna hertrouwde hij met eene jeugdige en rijke weduwe, uit welk huwelijk hem een tweede zoon geboren werd, dien hij Robert

noemde. Kortom, het geluk van Werdenberg was om zoo te zeggen spreekwoordelijk geworden, en niemand, zelfs hij niet, had kunnen vermoeden, dat de tegenspoed zoo nabij was om aan zijne deur te kloppen.

't Was voor Werdenberg een groot ongeluk, ter oorzake van de buitengewone uitbreiding zijner handelsbetrekkingen, niet genoegzaam over de opvoeding van zijne kinderen te kunnen waken. Geheel den dag verdiept in de zorg voor zijne zaken, wijdde hij de vrije oogenblikken, waarover hij 's avonds kon beschikken, aan zijne vrienden of zijne geliefkoosde studiën, zoodat hem weinig tijd overbleef om zich met zijne twee kleine jongens bezig te houden. Hij liet dan ook het toezicht over hen aan zijne vrouw over en aan eenige loontrekkenden, in de keuze waarvan hij zelfs niet altijd gelukkig was. Men begrijpt, dat de kinderen tamelijk verwaarloosd moesten blijven. Gevleid in hun smaak en neigingen door bedienden, die enkel bedacht waren om hun te behagen, vonden zij in die omgeving minder een gezag, dat zich bezig hield met de bestrijding hunner kinderlijke hartstochten en der kwade neigingen, waarvan het begin zich bij hen veropenbaarde, dan een geest altijd bereid om hen tot hunne eigene gebreken toe te doen bewonderen. Nooit weerstreefde hun een vaste en verstandige wil noch nam deze zich tot taak hen naar hetgeen goed en rechtvaardig is te richten. Eene bijzondere omstandigheid droeg nog

bij tot verergering van dezen toestand van zaken. Celestinus was de lieveling des vaders en Robert die der moeder. Werdenberg kon Robert niet liefhebben wegens zijn achterhoudend en geveinsd karakter, terwijl zijne vrouw voor dit kind eene bijna blinde toegenegenheid had. Daarentegen kon mevrouw Werdenberg Celestinus niet lijden, omdat zij hem als een vreemde beschouwde en hem in het bezit zag van geheel de toegenegenheid zijns vaders. De verdeeldheid, die tusschen de ouders heerschte, werkte zeer verkeerd op den geest der twee kinderen. De vader vond eene verontschuldiging voor al de fouten van Celestinus; de moeder wilde niet gelooven, dat Robert in staat was het minste kwaad te doen. Dat was eene bron van huiselijke oneenigheden en onaangename gewaarwordingen, welke Werdenberg eindelijk deden besluiten zich meer en meer van zijn gezin af te zonderen, waaruit natuurlijk nog grooter wanorde ontstond. De moeder, alleen meesteres van het terrein gebleven, vertoonde vrijer dan ooit hare partijdigheid en voorliefde voor haren zoon.

Maar het ergste was, dat, onder zulke omstandigheden, tusschen de twee broeders eene vijandschap, een haat ontstond, welke de ergste gevolgen deed voorzien. Zij hadden een geheel tegenovergesteld karakter. Celestinus was oprecht, openhartig, edelmoedig, hoewel vaardig om toornig te worden en in hevige drift te geraken. Robert daarentegen was geveinsd, huichelachtig, arglistig;

hij nam zijn toevlucht tot loosheid om zijn doel te bereiken. Bijna altijd in twist, kwamen zij dikwijls tot handtastelijkheden; Celestinus, ouder en sterker, won het soms door vuistslagen en Robert soms door verraderlijke streken. Dusdanige tooneelen bleven meestal voor den vader verborgen. Alsdan had de moeder vrij spel; want zij trok altijd partij voor Robert; Celestinus had natuurlijk altijd ongelijk; hij werd bekeven en bestraft, hetgeen niet weinig bijdroeg om de vijandschap, welke tusschen de twee broeders heerschte, dieper en onverzoenlijker te maken. Naarmate de kinderen ouder werden en hunne hartstochten zich ontwikkelden, brak hun wederzijdsche haat meer uit en dikwijls zoo hevig, dat de vader ernstig de gevolgen daarvan begon te vreezen. Alsdan besloot hij eindelijk flink op te treden om den vrede in zijn huis te herstellen ; maar het was te laat. In de hoop dat tijd en scheiding hunne vijandschap zouden stillen, nam hij het besluit Celestinus vrij ver van Berlijn zijne studiën te laten doen.

Men kan zich de vreugde verbeelden, waarmede Robert en zijne moeder dit plan toejuichten. Vooral deze laatste was er ten zeerste mede in haar schik. Zij kon niet verdragen, dat Celestinus de lieveling was van zijn vader, die hem reeds openlijk aanwees als zijn opvolger in de handelszaken. Zij beoogde slechts een doel, en dit was haar eigen zoon deze positie en de daaraan verbonden voordeelen te verzekeren. Zij moest, om dit doel te

bereiken, de toegenegenheid, welke de vader zijnen lieveling toedroeg, vernietigen, en de verwijdering van dezen laatste verschafte haar het middel om hieraan naar hartlust te werken.

Celestinus telde alsdan zeventien jaren. Alles wel beschouwd, had hij een voortreffelijk hart en een geest, die afkeerig was van de ondeugd. Doch ten gevolge van de gebrekkige opvoeding, welke hij ontvangen had, en de slechte indrukken, welke de tweedracht, waarvan hij in het vaderlijk huis getuige was geweest, in hem had gelaten, wist hij niet met wijsheid gebruik te maken van de grootere vrijheid, in het genot waarvan hij zich plotseling gesteld zag. Daar hij te huis de gewoonte niet had aangenomen om zijne neigingen te beteugelen, wierp hij zich, begeerig als hij was naar de genoegens der wereld en goed van geld voorzien, op onbezonnen wijze in vermaken en uitspanningen, die even weinig met zijn goeden naam als met zijne zedelijkheid overeenstemden. De gewone spelen, als de sledevaart en de jacht des winters, de harddrijverijen in den zomer, enz., lieten hem onverschillig ; hij moest altijd iets nieuws hebben. Eenige slechte kameraden, kwamen druk bij hem, sleepten hem mede tot allerlei dwaasheden en misstappen en kregen langzamerhand op zijn hart zulk een invloed, dat zijne kameraden, die een meer geregeld leven leidden, zich achtereenvolgens van hem verwijderden. Men moet zich niet verwonderen, dat de geldsom, welke

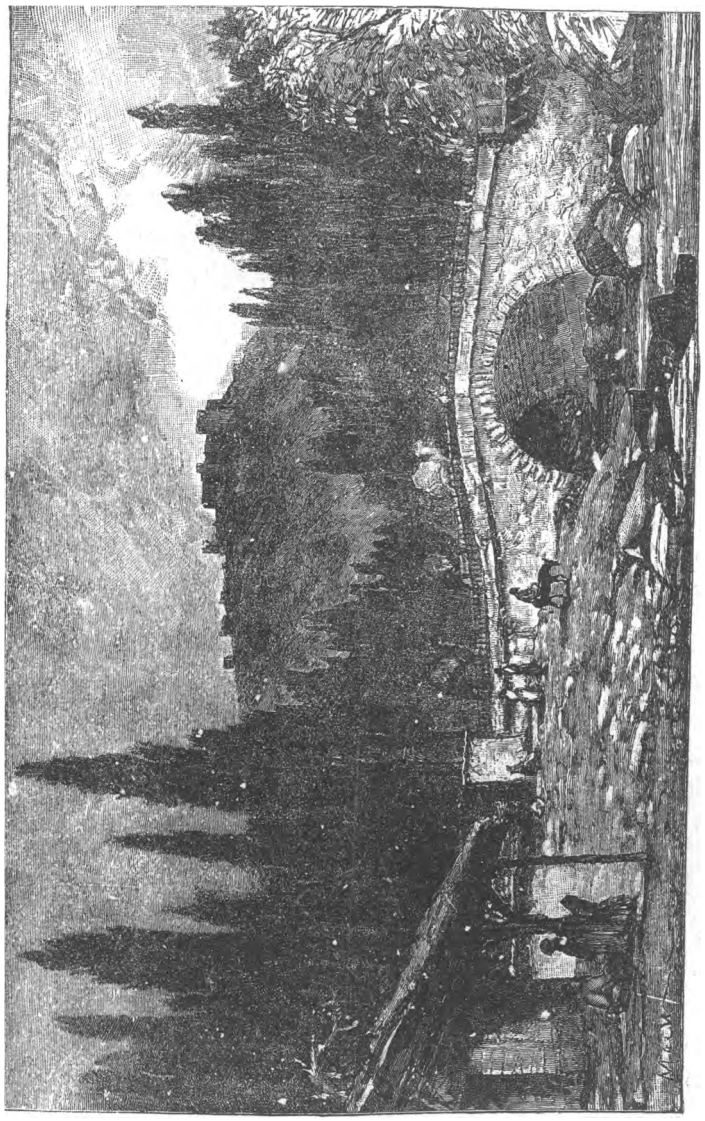

Niet ver van de Kaap. (Bl. 124.)

hij van zijn vader kreeg, hoe groot dan ook, hem weldra niet voldoende was. Hij was dan ook bestendig slecht bij kas. Om zich uit ongelegenheid te helpen, had hij het ongeluk het slechtste middel te kiezen : hij maakte schulden. Daar hij de zelfde levenswijze in eene academiestad in het zuiden van Duitschland voortzette, bedroeg, na verloop van twee jaren, zijne schuld eene beduidende geldsom.

Indien Celestinus van dezen heilloozen weg door eenige wijze en liefdevolle vermaningen, van het vaderlijk huis uit tot hem gericht, afgebracht ware, zou hij waarschijnlijk gered zijn. Maar die vermaningen gewerden hem, helaas! niet. Alle berichten, welke zijne familie over zijn gedrag ontving, werden zeer verschillend beoordeeld. De vader was geneigd de misstappen van zijn zoon te verontschuldigen. De stiefmoeder toonde zich daarover ten zeerste verbitterd. Zij kwam er onophoudelijk op terug ; zij stelde de fouten van Celestinus onder de zwartste kleuren voor en bleef niet in gebreke ze zooveel als zij kon te overdrijven. In één woord, zij verzuimde niets om zijn vader geheel tegen hem in te nemen. Deze begon het oor aan hare klachten te leenen en richtte van tijd tot tijd eenige strenge berispingen tot zijn zoon, die er zich niet aan stoorde. Die verwijten, dacht hij, waren slechts ingegeven door den haat zijner stiefmoeder. Hij beantwoordde ze dan ook niet, of deed het in weinig eerbiedige bewoordingen. De

bezoeken, welke hij zelden te huis bracht, dienden om nieuwe twisten te doen ontstaan. Dan vielen er van weerszijden bittere woorden. De vader verlangde dan eindelijk ook zelf niet meer naar de aanwezigheid van zijnen zoon, die eenigermate een vreemdeling werd voor zijne familie en verscheidene jaren liet verstrijken zonder een voet in het huis te zetten.

Inmiddels stierf zijne stiefmoeder. Men zou toen hebben kunnen hopen, dat de ongelukkige jonkman den weg naar het hart zijns vaders zou terugvinden. Maar Robert was er ; hij had zorgvuldig alle middelen uitgedacht om Celestinus nog geheel en al den voet te lichten. Afgunst en hebzucht beheerschten hem en hij brandde van verlangen om de eenige bezitter van het onmetelijk fortuin zijns vaders te worden. Om dit doel te bereiken, moest hij een onoverkomelijken slagboom tusschen den vader en Celestinus oprichten. Met ongeloofelijken ijver en volharding zette hij zijne helsche taak voort ; met verraderlijke zorg greep hij alle gelegenheden aan om zijn broeder zwart te maken, terwijl hij leugen noch laster spaarde. De vader, door deze listige kunstgrepen bedrogen, besloot eindelijk Celestinus te verloochenen en schreef hem, dat hij niets meer met hem wilde te doen hebben.

Deze bevond zich toen juist in de hachelijkste omstandigheid. Hij had pas zijne academische studiën voltooid.

Hij leidde een geregelder leven, was verstandiger en verweet zich de misstappen zijner jeugd. Bezield met een oprecht verlangen om zich te beteren en de achting der menschen door zijn goed gedrag terug te krijgen, schreef hij aan zijn vader brief op brief, waarin hij hem op de treffendste wijze zijn berouw uitdrukte en hem plechtig beloofde zich te beteren en het verledene door een onberispelijk leven te herstellen. Maar al zijne brieven werden door den hatelijken Robert behendig onderschept, die ze hem, zonder ze geopend te hebben, terugzond, of onrechtmatig den naam zijns vaders gebruikende, er zulke antwoorden op gaf, dat elk dezer als een dolksteek was in het hart van den armen jonkman.

In dezen uitersten nood wilde Celestinus een laatste middel van verzoening beproeven, door te trachten bij zijn vader te komen. Robert hield er zich op voorbereid en had zijne maatregelen genomen. Toen zijn broeder zich aan de deur van huis aanmeldde, lieten de bedienden, volgens het hun gegeven bevel, hem niet binnentreden. Robert kwam oogenblikkelijk toegesneld.

— Wat wilt gij, ongelukkige ? vroeg hij Celestinus, vader zal u niet willen ontvangen.

— Toch is dit volstrekt noodig.

— Onmogelijk ! Uwe aanwezigheid zou hem dooden. Hij is overigens ziek van al het verdriet, dat gij hem hebt aangedaan. Ik zal mij zelf naar hem begeven en zien, wat ik voor u doen kan.

Hij verliet daarop aanstonds Celestinus en ging naar de kamer zijns vaders. Na verloop van tamelijk langen tijd, kwam hij naar beneden en overhandigde zijn broeder een blad papier met deze woorden :

— Daar, lees dit. Dit is het antwoord van vader.

Celestinus doorliep het vluchtig en werd bleek.

— Alzoo geene vergeving? riep hij in vertwijfeling uit. Welnu, gij zult mij nimmer meer terugzien.

Na dit gezegd te hebben, ging hij heen.

De eerlooze Robert geloofde de partij nog niet gewonnen te hebben. Hij moest den dood zijns broeders nog doen gelooven. Eenigen tijd na de laatste verschijning van Celestinus, berichtte een dagblad der hoofdstad, dat men in de nabijheid der stad het geheel en al onherkenbaar lijk gevonden had van een jonkman, die zich een kogel door het hoofd had gejaagd. Robert liet zijn vader dit bericht lezen en zeide hem met geveinsde ontroering :

— Als het Celestinus eens was!

Bij deze woorden werd Werdenberg als door den bliksem getroffen.

— Komaan, vader, wapen u met moed, ging hij voort. Ik ben op onderzoek uit geweest, ik heb zelfs het lijk gezien; en alle omstandigheden, tot zelfs de kleeren van den doode dragen er toe bij om mij de zekerheid te geven, dat het Celestinus zelf is.

Hij wist het feit zoo waarschijnlijk te maken,

dat er in den geest van Werdenberg niet de minste twijfel overbleef over den dood van zijn zoon.

Van dat oogenblik af verweet de vader zich de moordenaar van Celestinus te zijn. Hij was volkomen al het verdriet vergeten, dat de jonkman hem had veroorzaakt. Deze uiting van diepe smart veranderde echter allengskens in eene stille, maar ongeneeslijke zwaarmoedigheid.

Wij gaan vlug over de gevolgen der wandaad van Robert heen. Alleen gebleven met dezen zoon, wiens helsche berekening hij niet had vermoed, beleefde Werdenberg zeer onaangename dagen ; want Robert had eindelijk het masker geheel afgeworpen. Vond hij bij zijn vader den minsten tegenstand aan zijn wil, hij was zeker hem te overwinnen door eenige bittere toespeling op den dood van Celestinus. Deze toestand van zaken werd zoo ondragelijk, dat het hun onmogelijk was samen onder hetzelfde dak te blijven leven. Werdenberg slaagde erin door geldelijke offers hem te doen besluiten Berlijn te verlaten. Maar toen dit geld eenmaal verteerd was, kwam Robert in het vaderlijk huis terug en eischte nieuwe sommen om zich aan zijne buitensporigheden te kunnen overgeven. Dit herhaalde zich zoo dikwijls, dat Werdenberg kon voorzien, dat niet slechts geheel zijn fortuin, maar ook de eer van zijn naam zouden verdwijnen in den door zijn zoon gegraven afgrond. Alsdan besloot hij zich in eene diepe eenzaamheid te begraven. Hij verkocht heimelijk zijn huis en

alle vaste goederen, welke hij had. Vervolgens verdween hij en veranderde van naam. Onder zijn aangenomen naam verborg hij zich in de kleine stad Maagdenburg, waar wij hem in het begin van dit verhaal gevestigd zagen.

De gebeurtenissen, welke wij zoo even hebben medegedeeld, zullen aan onze jeugdige lezers de oorzaak verklaren van het geheim, waarin de grijsaard zich hulde, en den rouw, waarin het hem behaagde te leven. Zijn jaarlijksch bezoek aan het kerkhof en de uitdeeling van aalmoezen, welke hij daarop deed doen, hadden plaats op den verjaardag van den veronderstelden dood zijns oudsten zoons. Behoeven wij er nu wel bij te voegen, dat de treffende gelijkenis van den kleinen Celestinus op zijn oudsten zoon de beweegreden was, welke den grijsaard zoo deed aanhouden om van Waldheim dat kind te krijgen zonder dat iemand het wist ?

Ons rest het voetspoor te volgen van den broeder van Robert sedert het oogenblik, dat hij zich voor de laatste maal aan het vaderlijk huis vertoonde en van daar ging ten prooi aan de levendigste smart en niet wetend, waartoe te besluiten. Een oogenblik kreeg hij de misdadige gedachte zich van kant te maken. Maar zijn geweten deed hem oogenblikkelijk deze heillooze gedachte verwerpen. Nadenkende wat aan te vangen, kwam Waldheim hem voor den geest, met wien hij door innige vriendschap was verbonden. Hij besloot

dan dezen vriend te gaan opzoeken, wiens goede raadgevingen niet weinig hadden bijgedragen om hem tot inkeer te brengen. Waldheim ontving hem recht hartelijk en wist hem eene bescheidene betrekking te bezorgen. Celestinus was echter tevreden ; en toen hij kort daarop huwde, gevoelde hij zich betrekkelijk gelukkig. Dit geluk nam nog toe, toen de hemel hem een zoon schonk, aan wien hij ook den naam van Celestinus gaf. Zoo er geen rijkdom in zijn huis was, er heerschte ten minste tevredenheid. Een hartelijk woord zijner vrouw, een glimlach van zijn kind, het dagelijksch brood door arbeid eerlijk verdiend, dat was alles wat hij noodig had om het leven te beminnen. Maar eene nieuwe ramp wachtte hem : zijne vrouw overleed. Deze slag verpletterde den armen man. Gedompeld in een afgrond van smart, bleef hij langen tijd in een nieuw verdriet, waaraan niets hem kon ontrukken. Op zekeren morgen kwam hij bij Waldheim en zeide :

— Ik moet vertrekken, ik moet heengaan. De bodem van het vaderland brandt mij onder de voeten. Ik heb er alles verloren, wat 's menschen hart dierbaar is. Er blijft mij slechts een teergeliefd kind over. Ik vertrouw het aan u toe, mijn vriend. Ik ga buiten Europa een nieuw voedsel voor mijne bedrijvigheid zoeken. Gij zult slechts van mij hooren spreken, als ik gevonden heb wat ik zoek, een net, eerlijk en rustig bestaan, dat ik eens met mijn kind kan deelen. Tot dan toe kan

ik, wat hem betreft, gerust zijn. Uwe vriendschap en uw goed hart zijn mij tot waarborg, dat hij in goede handen blijft. Zoo de Voorzienigheid toelaat dat ik niet terugkeer, beschouw dan dit kind als de erfgift van een vriend, van een ongelukkige, die ten minste onder één opzicht gelukkig zal zijn geweest door in u eene belanglooze toegenegenheid te vinden.

Wat Waldheim en zijne vrouw hem ook konden tegenwerpen om hem van zijn besluit af te brengen, Celestinus bleef onverwrikt. Eindelijk zwichtten zij en gaven zelf toe, dat eene lange reis misschien het eenig middel was om den geest van hun vriend tot kalmte te stemmen. Zij belastten zich met het jeugdig kind, en wij weten met welk eene liefdevolle zorg zij de plaats van vader en moeder bekleedden.

Wat Robert betreft, hij was al dieper en dieper in het kwaad gezonken. Geheel zijn doelwit was het vermogen zijns vaders. Door allerlei middelen was het hem gelukt zijn verblijf te kennen en had hij de gunst vernomen, welke den jongen Celestinus was te beurt gevallen, en bijgevolg ook het gevaar, dat hij liep, de zoo lang begeerde vaderlijke erfenis te verliezen. Van daar zijne listige pogingen om in het huis zijns vaders te dringen en hem het arme kind te ontrukken. In zijne onderneming was hij, helaas! maar al te goed geslaagd, zoo als men zien zal.

VIJFDE HOOFDSTUK.

DE MISDAAD. — EEN AFSCHUWELIJKE SAMENSPANNING. — DE ONTSNAPPING.

Wij moeten nu berichten, wat aan Celestinus sedert den nacht zijner ontvoering overkomen was. De gissing, volgens welke de misdaad moest bedreven zijn gedurende de eerste uren, welke na middernacht waren verstreken, was alleszins gegrond. Het kind was plotseling uit zijn slaap gewekt door een gerucht, dat het in zijne kamer gehoord had, alsmede door het licht van eene dievenlantaarn, hetwelk hem in het volle gezicht had geschenen. Te zelfder tijd had de knaap die zelfde onheilspellende gedaante, welke hem in den tuin was verschenen, rechtop vóór zijn bed zien staan. Op het eerste oogenblik voelde hij zich door schrik als verlamd en had de macht niet een woord te uiten. Maar de gedachte aan het gevaar, dat hij liep, gaf hem weldra geheel zijne geestkracht terug... hij ging overeind zitten en wilde hulp roepen, toen de onbekende, hem met krachtige hand aangrijpend, de andere op zijn mond legde, om hem te verhinderen den minsten kreet te slaken. Onder de vreeselijke klemming dezer twee

ijzeren handen, geraakte de knaap in bezwijming en buiten kennis. De man begon hem alsdan op den mond een zakdoek te knoopen, als een prop, welke hem bijna de ademhaling afsneed ; waarna hij hem eenige kleeren aandeed, hem op een schouder nam en zoo de ladder afsteeg, waardoor hij in de kamer gekomen was. Op dezelfde wijze kwam hij met zijn levenden last over den tuinmuur. Onder begunstiging van de diepe duisternis, welke heerschte, en het rommelend onweer, had de misdaad met eene gemakkelijkheid en vaardigheid kunnen geschieden, welke aan den armen knaap den tijd niet lieten om tot zich zelf te komen.

Op eenigen afstand van de voorstad gekomen, hield de onbekende een oogenblik stil. Hij legde Celestinus onder een boom neer aan den oever van eene beek en begon hem het gezicht met water te besproeien om hem tot bewustzijn te brengen. Overigens belette de prop zijn gevangene hem door zijne kreten te verraden. Na verloop van vier tot vijf minuten kwam het kind bij en keek verbaasd op zich alleen met den man te bevinden in het veld, waar men het laatste gerommel van den donder hoorde.

— Komaan, jongen, nu voorwaarts en flink geloopen ! zei hem de onbekende, terwijl hij hem bij de hand nam.

Terstond begon hij met den armen jongen te loopen alsof de stormwind beiden had meegevoerd. Celestinus voelde zich door eenen ijzeren hand

vastgehouden en met eene zoo groote snelheid voortgedreven, dat hij nauwelijks bij machte was te volgen. 't Was zoo duister, dat hij niets rondom zich onderscheidde en niet wist, naar welken kant hun loop zich richtte. Dit slechts wist hij, dat zij den grooten weg niet volgden, maar door weiden en velden zich voortspoedden. Na verloop van eenige minuten hoorde hij een dof geruisch, dat elk oogenblik vermeerderde en van een door den wind bewogen bosch of van eene rivier scheen te komen. Weldra kwamen zij werkelijk aan den oever van een breeden stroom, in de nabijheid waarvan zich eene armzalige hut verhief. Door een der vensters daarvan zag men eene lamp branden. Op den drempel stond een man, die in eene hand een langen staak droeg, welke voorzien was van eene ijzeren spits, en in de andere het eind van een ketting, welke tweemaal om een hecht in den grond gedreven paal gedraaid was en door zijn ander eind eene kleine boot moest bevestigen, die door de golven opgeheven en heen en weer geslingerd werd.

— Waarlijk, bromde de man, het zal ons niet gelukken er over te komen; het weer is te bar.

— Om het even wij moeten erover, het moge kosten wat het wil, klonk het antwoord van den ontvoerder van Celestinus. Gij weet, welke onze afspraak is. Eerst overzetten, dan volgt de betaling.

— Welnu, het zij zoo; wij zullen het beproeven,

antwoordde de veerman, die den ketting van den paal begon te doen.

Gedurende dien tijd had de ontvoerder den knaap om het middel gevat en hem in de boot gezet, waar hij naast hem ging zitten. De veerman stapte er op zijne beurt in en dreef het kleine vaartuig onmiddellijk met zijn langen staak in de ruimte.

In de eerste oogenblikken ging alles goed alhoewel de wind hevig woei. Maar naarmate men zich van den oever verwijderde en in den waren stroom der rivier kwam, zag men dat het een gevaarlijk avontuur was met zulk een weer den overtocht te beproeven. De golven verhieven zich met altijd aangroeiende woede en stieten als loeiend tegen elkander, terwijl zij in schuimmassa's uiteenspatten. De boot volgde er alle onstuimige bewegingen van, neigde beurtelings rechts en links en dreigde herhaaldelijk om te slaan. Somtijds sloeg eene golf over boord, zoodat de twee mannen en de knaap weldra doornat werden. Het gevaar was dreigend. Celestinus werd er echter niet door verschrikt. Hij begreep, dat de storm minder te duchten was dan de geheimzinnige persoon, in wiens macht hij zich bevond. In zijne radeloosheid zou hij misschien den rukwind gezegend hebben, welke de boot zou hebben doen omslaan en hem in de diepten der rivier zou hebben doen rollen. Wat ging er op dat oogenblik in zijn hoofd om ? Hij wist het misschien zelf niet. Maar hij deed eene beweging als om op

zijne beenen te gaan staan, hoewel zijne rede hem moest doen begrijpen, dat er geen middel was om zelfs te beproeven de vlucht te nemen. Zijn beul legde deze beweging op eene andere wijze uit en geloofde, dat Celestinus de bedoeling wel kon hebben om zich in het water te storten. Hij legde hem dan aanstonds de hand op den schouder en trok hem tot zich met deze woorden :

— Niet verder, vriendje! Wij hebben niet eene dusdanige weddenschap aangegaan, en ik zal u wel verhinderen meer water te drinken dan uwe maag kan verdragen.

Dan bond hij hem handen en voeten samen en legde hem naast zich.

De veerman had de roeiriemen genomen en deed ongehoorde pogingen om het geweld van stroom en golven te overwinnen. Weldra was hij niet meer in staat den boot te besturen en moest ze aan haar zelve overlaten. Dat was een waarlijk schrikwekkend oogenblik. De duisternis was zoo groot, dat men de golven niet zag, waardoor men van alle kanten werd besprongen. Het geloei, dat zij verwekten, mengde zich met het aanhoudend gefluit van den wind. Drie menschenlevens verkeerden in gevaar.

Maar gelukkig keerde de wind plotseling en begon juist in de richting van den oever te waaien, waar de boot moest landen. Dank aan deze onverhoopte hulp, ging de boot naar dien kant voort, zoodat zwakke pogingen voldoende waren om den

oever te bereiken, waar de veerman spoedig opsprong en zijnen boot aan den stam van een wilgeboom vastlegde.

— Zoo zijn wij er dan eindelijk, zeide hij ; maar het is een heele toer geweest!

Robert maakte alsdan den band los, waarmede hij Celestinus gekluisterd had. Vervolgens nam hij den knaap bij de hand, hielp hem uit den boot komen, en floot driemaal. Dit teeken werd op eenigen afstand van de rivier even zoo beantwoord en weldra kwam een rijtuig met twee flinke paarden bespannen ter plaatse. Robert stapte er met zijn gevangene in en de paarden trokken het rijtuig snel voort.

Tot op dit oogenblik hadden de ontvoerder en zijn slachtoffer geen woord gewisseld. Nadat het rijtuig eenige seconden had voortgerold, brak Robert het stilzwijgen en zeide met eene zoo ruwe stem, dat Celestinus eene ijskoude rilling door het merg der beenderen ging :

— Zoo gij u zeer rustig houdt, jongen, zal u geen leed geschieden ; maar indien gij in den zin krijgt hulp te roepen of de minste poging doet om mij te ontsnappen, sta ik niet meer voor uw leven in.

Vervolgens maakte hij den zakdoek los, welken hij tot dan toe op den mond van den knaap had gelaten. Celestinus bleef stom als een lam, dat men ter slachting voert.

Het overige van de reis verliep zonder eenig

voorval, dat vermeld dient te worden. Men moest, vooral in het begin, zorgvuldig de groote wegen vermijden, en slechts stilhouden bij herbergen welke afgezonderd lagen, om hen van het spoor te brengen die naar den knaap zochten.

Hoe verder men kwam, des te bedroefder en neerslachtiger gevoelde zich Celestinus; want ieder oogenblik geraakte hij verder van het vaderlijk huis en verminderde de hoop op bevrijding.

Men reisde aldus gedurende drie nachten. Vóór het aanbreken van den vierden dag, kwam men in eene groote stad, welke het rijtuig in geheel hare lengte doorliep, om slechts op te houden aan het uiteinde der voorstad, aan een klein huis, dat tusschen groote tuinen en velden gelegen was. Robert klopte aan de deur en kort daarop riep eene stem van binnen :

— Wie is daar?

— Ik. Doe maar open, antwoordde Robert.

Schier gelijktijdig werd de deur geopend, en bij het flauwe licht eener door den rook half zwart geworden lantaarn, merkte Celestinus een persoon, wiens uiterlijk zeer woest was en die Robert met bijna plompe gemeenzaamheid groette.

— Daar zijt ge dan eindelijk ! zei hij hem. Brengt gij ons den vogel?... Kijk! ja..., daar is hij! Welaan, kom maar gauw binnen, opdat wij hem in zijne kooi zetten.

Celestinus volgde bevend de twee mannen in een klein, laag en alles behalve luchtig vertrek ; het

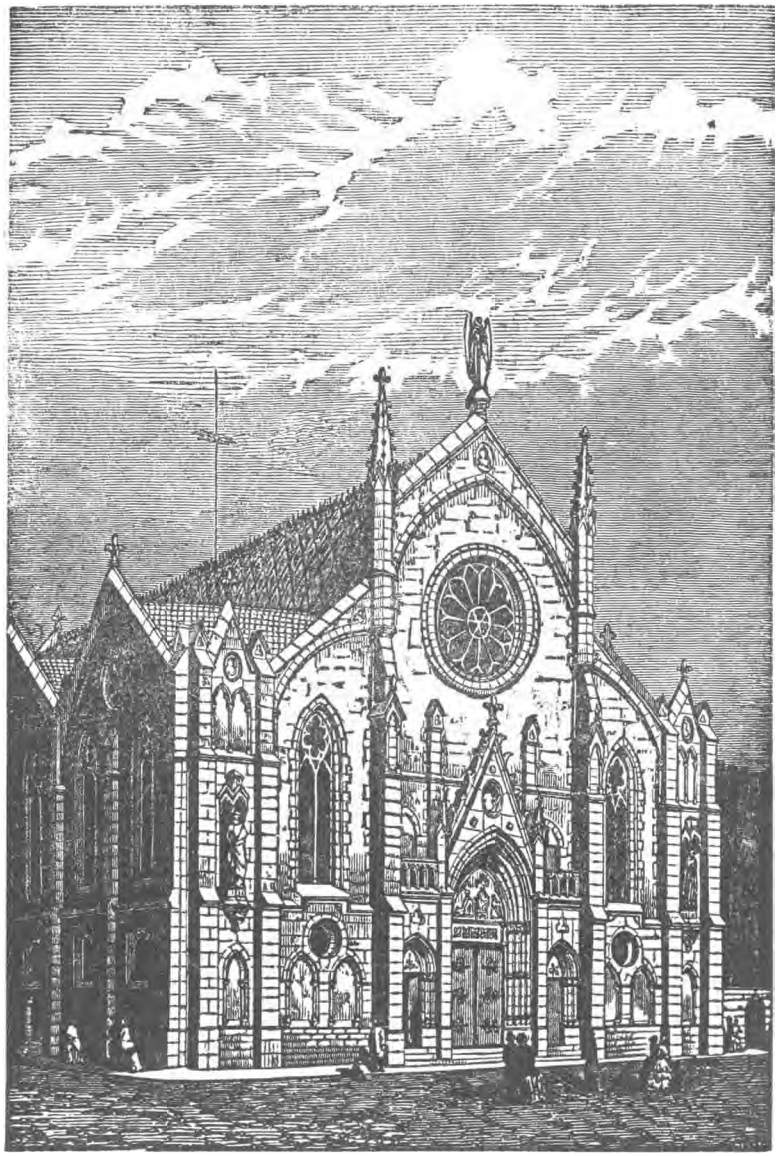

De kerk der voorstad. (Bl. 108.)

zag er zoo ellendig uit, dat een onoverwinnelijke afkeer en schrik zich van hem meester maakten. Op een armoedig bed sliepen twee kinderen. Een walgelijke reuk van leder en verschillende gereedschappen, op eene tafel verspreid, duidde genoegzaam aan, dat dit vertrek de werkplaats was van eenen schoenmaker. Op dat oogenblik trad eene afschuwelijk leelijke vrouw binnen. Zij ook groette Robert.

De schoenmaker nam plaats tegenover dezen laatste, legde hem een hand op den schouder en riep uit:

— Dat is dan de kleine guit, dien gij mij wilt geven om te bewaken?

— Ja, zeker, en ik hoop dat hij goed bij u zal zijn.

— Een mooie vogel! hernam de ander.

— Hij is voortaan uw leerjongen.

— En hoe moet ik hem behandelen?

— Zooals het u belieft. Het voornaamste is, dat hij van hier niet ontsnapt.

— O! laat mij begaan. Hij zal niet ontsnappen.

— Gij kent mijne voorwaarden. En later zult gij ondervinden dat ik geen ondankbare ben.

— Dat geloof ik wel. Een kind ontvoeren is eene zeer ernstige zaak...

— Zwijg, antwoordde Robert op een toon van gezag. Gij zult dien jongen bewaken en hem uw beroep aanleeren.

— Welnu, ik zal alles doen wat ik kan om u tevreden te stellen.

Op dat oogenblik trad Robert naar de deur om heen te gaan.

— Kijk, blijft gij dan niet bij ons? hernam de schoenmaker vol verbazing.

— Waarlijk, neen. Gij weet wel, dat uw hokje mij niet bevalt. Ik ben gewoon beter gehuisvest te zijn.

— Zonder twijfel, zonder twijfel. Wij zijn echter zoo goede vrienden!

Deze woorden konden den goeden vriend niet tegenhouden; de schoenmaker lichtte hem voor tot de deur van het huis, de ontvoerder was spoedig verdwenen.

Celestinus begreep al aanstonds al het ijselijke en gevaarlijke van zijn toestand. Welk een schrikkelijke lotswisseling! Gewoon sinds zijne kindsheid met edele harten te leven, gevormd tot eene welgemanierdheid, welke voor hem een tweede natuur was geworden; meer kort geleden overladen met blijken van toegenegenheid in het huis van M. Werdenberg, waar hij zich door al de weelde des levens omgeven zag, zonder andere zorg dan de vrees van niet genoegzaam zijne erkentelijkheid te kunnen betuigen aan zijn edelen weldoener, zag hij zich nu eensklaps van dat alles beroofd. Hij zag zich in eene ware hel gevallen. Hij begon dan ook te weenen.

De afschuwelijke schoenmaker liet hem zijne

mooie kleeren uittrekken en grove aandoen, welke er als ware lompen uitzagen.

Overal rondom zich zag de knaap niets dan onzindelijkheid, en ellende. De onbeschaafdheid van manieren van de twee, die hem bewaakten, was nog erger. Hunne godslasteringen deden hem huiveren ; de twisten, waaraan zij zich dagelijks overgaven en die dikwijls eindigden met een vuistgevecht, kwetsten diep zijn zedelijk gevoel. Echter durfde hij niet te toonen, hoezeer die tooneelen van gewelddadigheid hem hinderden; want verscheidene malen, als hij beproefde door eene zachte vermaning tusschen beide te komen, had hij een vuistslag opgeloopen. De vrouw was nog slechter dan haar man. Deze laatste was wel is waar ruw en opvliegend ; doch had oogenblikken van zekere welwillendheid, en het viel niet zoo moeielijk het met hem te vinden. Zij daarentegen was in den grond ondeugend, vooral wanneer zij had gedronken, hetgeen nog al eens gebeurde. Dan kende hare woede geene grenzen.

Celestinus vond zelfs geen troost bij de kinderen. Volkomen verwaarloosd door hunne ouders en bedorven door het kwade voorbeeld, dat zij hun gaven, dachten zij allerlei ondeugende streken uit, waarvan de arme knaap steeds het slachtoffer was.

Men zal zich misschien afvragen, hoe Celestinus de kracht had al deze beproevingen te doorstaan, zonder daaronder te bezwijken. De reden hiervan is, dat de mensch eene groote kracht vindt in een

zuiver geweten en een algeheel vertrouwen op God. Ongetwijfeld voelde hij zich diep ongelukkig ; maar, hoe jong hij ook was, hij bezat eene zedelijke kracht, welke het niet gemakkelijk was te doen buigen.

In den eersten tijd was de arme knaap ten prooi geweest aan groot verdriet; maar langzamerhand was dit verdriet gestild en in eene gelatene droefheid veranderd. Zonder te morren, had hij zijn leertijd begonnen en hielp zelfs in de geringste bezigheden der huishouding. De gedienstigheid, welke hij bij iedere gelegenheid deed blijken, moest wel eenigermate op den ruwen aard zijner bewakers terugwerken en deed hem soms slagen in het voorkomen van twisten. Maar 's nachts, als hij op zijn hard bed lag, dat achter de kachel stond, stelde hij zich schadeloos voor al het lijden, dat hij tijdens den dag verduurd had, en gaf den vrijen loop aan zijne tranen. Dan riep hij in zijn geest het beeld op van alle wezens, die hem dierbaar waren, dan bad hij den Hemel om nieuwe krachten tot het doorstaan der beproevingen van den volgenden dag. Vervolgens sliep hij in en had in zijn slaap allerlei droomen, welke hem zijn verleden en toekomstig geluk voorstelden.

Er konden bijna zeven weken verstreken zijn sedert zijne komst in de woning van den schoenmaker, toen hij zekeren nacht aldus nadacht en met bijzondere vurigheid zijn gewoon gebed verrichtte. De diepste stilte heerschte in het huis en

iedereen sliep. Op dat oogenblik hoorde hij aan de voordeur kloppen, totdat de schoenmaker plotseling wakker werd. Hij stond al knorrende op en ging zien, wie zoo aanklopte. Na eenige minuten kwam hij in de kamer terug, vergezeld van een man, wiens stem onmiddellijk den afschuwelijken Robert deed herkennen.

— Verduiveld, waarom komt gij mij op een zoo gevorderd uur van den nacht uit mijn slaap wekken? vroeg de schoenmaker.

— Omdat hij teruggekomen is! antwoordde Robert met holle en bijna als uit een graf komende stem.

— Wie dan? hernam de schoenmaker verbaasd.

— Wel hij, dien ik het meest ter wereld haat...

— Hoe! uw broeder?

— Stilte! dat is mijn vijand, die het in den zin krijgt hem mijn broeder te noemen.

— Ik meende, dat hij dood was.

— O! neen; hij leeft nog wel zeker, want ik heb hem gezien...

— Dat is niet mogelijk; gij zult u ongetwijfeld bedrogen hebben...

— Neen, neen, ik heb mij niet bedrogen. Zijn beeld is in mijn geest geprent; ik zou hem herkennen, al was het na verloop van duizend jaren.

— Vertel mij dan eens, waar gij hem hebt weergezien...

Dit zeggende schoof hij Robert een voetbankje toe; deze ging zitten en zeide :

— Dezen avond wandelde ik op de markt, niet ver van het hotel « De Gouden Zwaan ». Daar komt eene prachtige *berline*[1] aan. De postiljon blaast op zijn horen om er doof van te worden. Ik zie de koets stilhouden voor het hotel.Nieuwsgierig om te zien welke hertog of prins gaat uitstappen, treed ik nader toe. Het portier gaat open, over de trede stapt een persoon uit, van hooge gestalte, gehuld in eene met bont gevoerde manteljas. Eene der groote lantaarnen van het hotel verlicht hem ten volle, en... ik herken hem, hij is het!

— Nogmaals, hebt gij wel goed gekeken?

— Zeker. Ik heb ook den postiljon ondervraagd. De naam, welken hij mij opgaf, is die van hem, dien ik uit het diepst mijns harten haat.

— Verduiveld! riep de schoenmaker uit, terwijl hij zich achter het oor krabde. Dat is eene leelijke zaak voor u. Gij hebt nu zeker weinig kans. Gij behoeft niet meer op uw vader te rekenen, die u, zooals gij mij gezegd hebt, reeds half onterfd heeft. En daar komt nu de doode terug ; hij heeft zijn vader slechts een woord in te fluisteren, en weg is uw schat.

— Bij de haren van mijn hoofd, hij zal dat woord niet uitspreken! riep Robert uit, terwijl hij zich in zijne volle lengte oprichtte. O, neen! ik zal niet voor niets gewerkt hebben; ik zal niet voor niets zoovele plannen en listen beraamd hebben, om mijn doel niet te bereiken...

1. Openslaande koets voor vier personen.

— Maar wat wilt gij dan doen?

Op deze vraag bewaarde Robert een onheilspellend stilzwijgen. Hij deed zich verscheidene malen de hand over het voorhoofd gaan. Hij blikte den schoenmaker strak aan en vroeg hem:

— Hebt gij moed om eene stoute daad te verrichten?

— Wat wilt gij daarmede zeggen?

— Ik vraag u, of gij kloekmoedigheid genoeg bezit om zooveel geld te verdienen, als gij nog nooit in handen gehad hebt.

— Waarlijk, mijn vriend, de tijden zijn slecht, men zou gaarne wat verdienen. Maar gij moet u duidelijker uitdrukken.

— Welnu, luister. Die man is rijk: hij moet het zijn; want een arme duivel reist niet in eene berline en draagt ook niet eene met bont gevoerde manteljas.

— Hij is rijk, zegt gij, des te beter voor hem! Maar wat geeft ons dat?

— Wat ons dat geeft? Als wij echter konden hebben, wat hij te veel heeft?

— Nu spreekt gij op verstaanbare wijze. Maar dat zal niet gaan. Hoe zou men hem te pakken kunnen krijgen.

— In de stad, niet. Maar hij moet morgen vroeg vertrekken.

— Naar?

— Naar Cassel. Ik weet het van den postiljon. Hij moet door het bosch van Hassloch.

— Eene afgelegen streek, welke slecht befaamd is.

Men is daar niet veilig. Er is daar vooral een gevaarlijke pas: rotsen van weerszijden, verder kreupel-bosschen en dikke boomen, waarachter men zich in hinderlaag kan leggen...

— Ik zie, dat gij volkomen op de hoogte zijt van het terrein, viel Robert in de rede, en dat gij mij even volkomen begrepen hebt.

— Maar laten wij een weinig nadenken. Is hij alleen, of heeft hij bedienden bij zich?

— Hij is slechts vergezeld van een kamerdienaar.

— In dit geval zullen drie of vier tamelijk flinke snaken voldoende zijn. Ik maak me sterk ze te kunnen vinden. Maar hoe het aangelegd om voor hem in het bosch van Hassloch aan te komen?

— Hebben we niet de helft van den nacht voor ons ? Zonder ons al te zeer te haasten, kunnen wij in zes uren tijds ons op onzen post bevinden en geheel ingericht zijn op het oogenblik, dat hij van hier zal vertrekken. Wij zullen tijd in overvloed hebben om onze maatregelen te nemen.

— Gij zult dus een der onzen zijn?

— Zeker! antwoordde Robert kortaf, doch op zulk een toon, dat de schoenmaker zelf, hoe weinig nauwgezet van geweten hij ook was, er van beefde.

— Robert, hernam deze, gij zijt een vreeselijk man, en echter zijt gij nog geheel nieuweling in het vak.

— Komaan, antwoordde Robert, de tijd dringt, wij moeten ons op weg begeven...

Hij had juist deze woorden uitgesproken, toen zijne oogen op Celestinus vielen, die op zijn bed achter de kachel lag. Bij het zien van den knaap, riep hij geheel verschrikt uit:

— Wee hem, zoo hij ons gehoord heeft!

— Vrees niet, hij slaapt, zei de schoenmaker.

Zonder zich door deze woorden gerust te laten stellen, nam Robert de lamp, boog zich over den knaap en blikte hem vlak in het gezicht aan.

— Gij ziet wel, dat hij zich niet verroert, hernam zijn gezel; hij slaapt vast.

— Komaan, vertrekken wij; want wij hebben geen oogenblik te verliezen.

Na de lamp te hebben uitgedoofd, verlieten de twee misdadigers in de grootste stilte het huis.

Celestinus intusschen had zich slechts slapende gehouden en alles gehoord. Hij had de grootste poging moeten aanwenden om zich niet het minste te bewegen, toen Robert zich over hem gebogen had. Hij had zijn hart met kracht voelen kloppen, en een oogenblik was hij op het punt geweest een kreet te slaken. Maar hij wist gelukkig zich in te houden; want hij begreep, dat zijne veiligheid en misschien zijn leven van dat oogenblik afhingen. God gaf hem de kracht die vreeselijke beproeving te doorstaan. Toen dan ook de duisternis en stilte rondom hem waren hersteld en hij de deur aan de straat had hooren sluiten, verliet hij zijn bed en

knielde godvruchtig neer, om den Hemel voor de redding uit het gevaar, dat hij geloopen had, te bedanken. Daarna zeide hij bij zich zelven :

— Mijn God! In welk een roovershol bevind ik mij? Wat heb ik gehoord? Welk eene vreeselijke misdaad hebben die bandieten hier beraamd ! O mijn God, kom mij te hulp en bevrijd mij uit de handen van die ellendelingen!

Eensklaps kwam deze gedachte bij hem op :

— Zou het dan werkelijk onmogelijk zijn uit dit huis te ontsnappen?

Eene diepe stilte heerschte in zijne omgeving. De kinderen sliepen, en de vrouw was in den verdierlijkenden en zwaren slaap gedompeld, welke uit dronkenschap ontstaat. Onze vriend wist zeer goed, dat, als zij zich in dien toestand bevond, niets in staat was haar wakker te doen worden. Hij stond dan heel zachtjes op en kleedde zich aan. Bij het minste gerucht, dat hij maakte, huiverde hij als een blad. Hij was er echter spoedig mede gereed. De deur aan de straat was op slot, de voorkamer was even zoo gesloten, zoodat hij er niet aan kon denken door de deur of door een der ramen, welke zich aan die zijde openden, te ontsnappen. Er bleef hem geen ander uitgang over, dan door het raam dat op de plaats uitzag. Hiertoe besloôt hij dan ; het bood gelukkig eene genoegzaam ruime opening aan en verhief zich niet meer dan drie voet boven den grond. Dit plan opnemen en ten uitvoer leggen was het werk van eenige

seconden. Hij bevond zich weldra op de plaats. Het moeilijkste was nu over de hooge omheining van plaats en moestuin te komen. De knaap dacht een oogenblik na, en kreeg een ouden appelboom in het gezicht. Vlug klom hij in den boom, volgde een der dikke takken, welke tot boven een aangrenzend veld reikten en liet zich behendig op den grond neerglijden. Zich vrij ziende onder den blauwen met sterren bezaaiden hemel, slaakte hij bijna een vreugdekreet, maar was zoo wijs zich in te houden.

Er bleef hem nog veel te doen over, vooraleer hij verzekerd kon zijn, dat de ontsnapping volkomen gelukt was. Daar het einde van den herfst naderde was de nachtelijke koude al reeds tamelijk fel. De sterren, die flikkerden, waren niet voldoende om den vluchteling te verlichten, die de omstreken niet kende. Hij wist hierom aanvankelijk niet, welke richting hij moest nemen om de stad te bereiken. Eerst toen zijne oogen aan de duisternis gewend waren, merkte hij op eenigen afstand verscheidene groote zwarte massa's, welke slechts huizen konden zijn. De klank eener klok, welke toen drie uur sloeg, bewees hem, dat hij zich niet bedroog; want het was de klok van de kerk der voorstad. Hij nam dan met de grootste voorzorg de richting, waarin die klok zich liet hooren. Hij ondervond een zoodanigen angst, dat hij ondanks de armoedige kleeren, welke hem dekten, den noordwestenwind niet voelde, die hem vlak in het gezicht woei. Na eenige minuten te zijn voort-

gegaan, kwam hij bij een blok huizen. Verder op, zag hij er andere, welke op twee rijen stonden en eene straat vormden.

Naarmate hij voortschreed, zag hij de straten talrijker worden en zich in alle richtingen kruisen. Zij waren verlaten en donker, want de lantaarnen brandden niet meer. Bij tusschenpoozen hoorde hij het geroep van een nachtwaker.

Hij ging zoo op goed geluk af; de groote zaak voor hem was in het middelpunt der stad te komen. Eindelijk na lang rechts en links gezocht te hebben, bevond hij zich te midden van een ruim plein, waar zich een zeer groot gebouw met een toren verhief.

Dit plein was waarschijnlijk de markt, en dat gebouw het stadhuis. Daar moest bijgevolg het hotel « De Gouden Zwaan » zich bevinden, waar, zooals Robert had gezegd, de vreemdeling, in eene berline aangekomen, den vorigen dag was afgestapt.

Celestinus besloot daar ter plaatse het aanbreken van den dag af te wachten.

Intusschen richtte hij vurige gebeden tot God, dat Hij zijn reddingsplan zou gelieven te zegenen.

ZESDE HOOFDSTUK.

DE GELUKKIGE ONTMOETING.—ALLE GELUK TEGELIJK. HEREENIGING, WAARIN GODS VOORZIENIGHEID UITBLINKT. — SLOT.

Het arme kind leed veel koude gedurende de lange uren van afwachting. De knaap liep op en neer om zich een weinig te verwarmen. De eerste morgenschemering liet hem het gewenschte uithangbord zien : van dat oogenblik af hield hij niet op zijne blikken op het hotel gevestigd te houden. Plotseling laat zich een geluid van grendel en sleutel hooren; de hengsels der deur draaien op de ijzeren duimen, de knaap ziet ze wijd openstaan. In een sprong is hij bij den bediende, die haar geopend heeft, en vraagt op levendigen toon :

— Mijn waarde heer, zeg mij of hier geen vreemdeling is, die gisteren avond in eene berline is aangekomen ?

De bediende bekeek hem van hoofd tot voeten en antwoordde, terwijl hij hem den rug toekeerde :

— Ga heen, jongen ; hier bedelt men niet.

— O ! ik kom niet om te bedelen, hernam Celestinus, innig gekrenkt. Ik verlang slechts te weten, of hier een heer is afgestapt, wien ik gewichtige zaken te zeggen heb.

Bij deze woorden bleef de bediende staan en begon te schaterlachen.

— Gij zegt dat gij hem iets gewichtigs hebt mede te deelen. 't Zal wat moois zijn! Waarover gaat het dan?

— Ik kan het alleen aan hem zeggen. Maar ik moet hem spreken; want zijn leven is in gevaar.

— Waarlijk, dat wordt ernstig. Welk een heer bedoelt gij dan? Want er zijn gisteren meer heeren hier aangekomen.

— Hij is in eene berline gekomen, heeft eene manteljas met bont gevoerd en is vergezeld van een kamerdienaar.

— Dat is zoo; die heer is gisteren avond hier afgestapt.

— Bevindt hij zich nog in het hotel?

— Ja ; maar hij moet aanstonds weer vertrekken. Hij heeft een rijtuig besteld, dat juist om acht uur gereed moet staan.

— God zij geloofd! Hij kan niet vertrekken, voordat ik hem heb gesproken. Ik bid en smeek u, ga hem aanstonds zeggen, dat ik hem verzoek mij een onderhoud van een oogenblik toe te staan.

De bediende schudde het hoofd, daar hij nog altijd geloofde, dat de knaap zoo maar iets had uitgedacht om eene aalmoes te krijgen. Maar Celestinus hield zoo levendig aan, dat de bediende eindelijk een der kellners riep, tot wien hij zeide :

— Ga naar den heer op numero 6 en zeg hem,

dat zich hier een arme jongen bevindt, die dringend verzoekt hem te spreken.

De kellner spoedde zich naar de aangeduide kamer, kwam een oogenblik daarna terug en zeide aan Celestinus :

— Kom maar met mij.

Bij het hooren dezer woorden, was de knaap buiten zich zelven van vreugde ; want nu wist hij dat de vreemdeling gered was en de misdaad niet zou bedreven worden. Hij volgde aanstonds den kellner.

Na den trap te hebben bestegen, zag hij den kellner voor eene deur stilstaan, terwijl hij zeide:

— Hier is het.

Celestinus klopte en trad binnen; daar stond hij voor een man, die een dertig jaren oud kon zijn. Deze vroeg hem op vriendelijken toon :

— Wat verlangt gij, mijn kind?

— Ik bid en smeek u niet te vertrekken ; want een vreeselijk gevaar bedreigt u.

— Wel, dat is vreemd! welk gevaar dan zou mij kunnen bedreigen?

— Er bestaat eene samenspanning tegen u. Men wil u op weg aanvallen, berooven en wellicht een leelijken trek spelen.

— Verklaar u, mijn kind! riep de vreemdeling uit.

Celestinus begon alsdan te vertellen, wat er den vorigen nacht was voorgevallen. De reiziger aan-

Daar komt eene prachtige berline aan. (Bl. 103.)

hoorde dit verhaal met levendige aandacht. Vervolgens begon hij na te denken.

— Er was alzoo, hernam hij na een vrij lang stilzwijgen, in het onderhoud van die twee misdadigers sprake van een broeder, niet waar?

— Ja, zeker, ik herinner mij zeer goed de toen gesproken woorden. De schoenmaker zeide : « Hoe? uw broeder? » Waarop de ander toornig werd en antwoordde : « Stilte! dat is mijn vijand, die het in den zin krijgt hem mijn broeder te noemen. »

— Afschuwelijk! afschuwelijk! riep de vreemdeling, het hoofd schuddend, uit. Alzoo is die onverzoenlijke haat, welke zoo lang het ongeluk van mijn leven heeft uitgemaakt, nog niet uitgedoofd! Nauwelijks zet ik, na eene afwezigheid van zoovele jaren, den voet weer op den geboortegrond, — bezield, God weet het, met het vurigst verlangen tot eene volkomene verzoening, — of dat monster beraamt reeds het plan mij te berooven en het leven te ontnemen!

Vervolgens richtte hij zich tot Celestinus en zeide hem :

— Mijn kind, ik bedank u recht hartelijk.

— Gij zult alzoo niet vertrekken?

— Zeker niet. Hoe zou dit mogelijk zijn na uwe mededeeling?

— Welnu, neem mij dan onder uwe bescherming ! riep Celestinus uit. Ik bid u, laat mij niet terugvallen in de handen mijner vijanden. Help mij mijne familie terugvinden.

— 't Is waar, gij zeidet mij zoo even, dat gij de zoon van den schoenmaker niet zijt, noch zelfs zijn bloedverwant. Hoe zijt gij dan in zijn huis gekomen?

— Men heeft mij ontvoerd. Ik ben midden in den nacht aan mijne familie ontrukt.

— Door den schoenmaker?

— Neen, door den ander, dien men Robert noemt.

— Gij zijt dus ook een slachtoffer zijner boosheid? riep de reiziger met de grootste verbaasdheid uit. Gij moet mij dat alles vertellen. Wie is uw vader?

— Hij heet Waldheim...

— Waldheim? vroeg de vreemdeling, terwijl hij van zijn stoel opvloog en doodsbleek werd.

— Ja, luitenant Waldheim.

— Dezelfde Waldheim, die tien jaren geleden te Maagdenburg woonde?

— Ja, wij woonden tien jaren geleden in die stad.

— Maar die Waldheim, over wien gij mij spreekt, had in dien tijd geen zoon.

Sinds Celestinus den naam van den luitenant had uitgesproken, sprak de reiziger met eene ontroering welke hem gansch deed beven. De knaap, die de reden hiervan niet begreep, zag hem met groote oogen vol verbazing aan ; vervolgens zeide hij :

— Al wat ik weet is, dat ik de zoon ben van luitenant Waldheim.

— Hoe oud zijt gij dan?

— Twaalf en een half jaar.

— En welk is uw voornaam?

— Celestinus.

— Celestinus! riep de vreemdeling uit, die eene beweging deed om naar het kind te snellen. Maar neen, nog niet!... murmelde hij bij zich zelven ; ik zou mij kunnen bedriegen. Kom hier, mijn kind, ging hij voort.

Bij deze woorden trok hij Celestinus tot zich en bezag zijn linker oor, waar hij een herkenningsteeken, eene bruine vlek ontdekte, niet grooter dan een erwt.

— Ja, hij is het! ja, hij is het! hernam hij op hetzelfde oogenblik met uitgelaten blijdschap.

Vervolgens sloeg hij zijne armen om den hals van den knaap en riep uit :

— Celestinus gij zijt mijn zoon! Waldheim is slechts uw pleegvader.

't Is niet mogelijk den indruk te beschrijven, welken de knaap bij deze onverwachte openbaring ondervond. Zij was zoo plotseling, zoo onverhoopt, dat hij aanvankelijk er van ontsteld was en slechts aarzelend zich door zijn vader liet liefkoozen.

Deze kon zich niet verzadigen in de aanschouwing zijns zoons en het prijzen van Gods barmhartigheid.

— Ja, zeide hij, God heeft zich te midden van ons geopenbaard. Wat gij, mijn kind, als uw grootste ongeluk beschouwdet, heeft Hij door zijne

goedheid en wijsheid tot uw en mijn geluk doen dienen.

Toen moest Celestinus zijn levensloop verhalen. Hij antwoordde ongekunsteld op al de vragen, welke zijn vader hem deed. Hij sprak van de gelukkige dagen, welke hij in het gezin van den goeden Waldheim had doorgebracht, alsmede van zijn verblijf in het paviljoen, van den man met den blauwen mantel, van de ontvoering en van het lijden dat hij sinds verduurd had. Deze kinderlijke mededeeling vormde een zoo ongekunsteld en boeiend tafereel, dat de vader er verrukt over was.

Toen de eerste ontboezeming van vreugde een weinig bedaard was, dacht de vader aan het complot, dat tegen hem gesmeed was. Welk besluit zou hij nemen, nadat Celestinus hem alles onthuld had?

— Het is mijn plicht, dacht hij, die monsters, die vijanden der maatschappij te ontmaskeren en hen onschadelijk te maken. Door zijn plan van roof en moord te beramen, waarvan ik het slachtoffer moest zijn, heeft mijn broeder al het recht op eenige consideratie verloren.

Hij ging met Celestinus naar het hoofd der politie van de stad. De verklaringen, welke beiden hem deden, en de inlichtingen, die zij hem gaven, werden met de ernstigste aandacht aanhoord. Hij wist sinds lang, dat eene bende roovers de wegen onveilig maakte, die door het gebergte en vooral die welke door het bosch van Hassloch loopen ;

maar tot dan toe was men er niet in geslaagd de hand op hen te leggen. Nu bood zich de beste gelegenheid aan om ze als in een net te vangen. Verscheidene gendarmen, vergezeld van een agent te paard, ontvingen bevel zich onmiddellijk naar de door Robert aangeduide plaats te begeven, den pas van alle kanten in te sluiten en zich, zoo mogelijk, van geheel de bende meester te maken.

Op een zeer gevorderd uur van den volgenden nacht kwam een gendarme terug met het bericht, dat de expeditie volkomen gelukt was. Men had de roovers overvallen juist op het oogenblik dat zij, vermoeid van het wachten op de berline, zich gereed maakten om heen te gaan. Een der misdadigers, die het hoofd van de bende scheen te zijn, was door een kogel zwaar in de borst getroffen.

Voor het einde van den nacht kwamen de gevangenen en de gewonden in de stad, en de gendarmen voerden hen naar de gevangenis..

Toen de dag was aangebroken, begaf zich Werdenberg, zooals wij hem voortaan zullen noemen, naar de gevangenis, het hart vervuld met droevige voorgevoelens. Men liet hem zonder bezwaar bij de gevangenen en de gewonden, nadat zij hun eerste verhoor hadden ondergaan. Nauwelijks had hij de oogen op deze laatsten geworpen, of hij herkende onder hen zijnen broeder. Aan zijn hoofdeneind bevond zich een arts, die, na de wonde onderzocht te hebben, haar doodelijk verklaarde. Op dat oogenblik naderde Werdenberg het bed,

nam de hand van den gewonde, en zeide hem met eene stem, onderbroken door snikken :

— Robert, ik ben het! 't Is uw broeder!

De gevangene beproefde, doch tevergeefs, eene poging te doen om zijne hand los te maken.

— Robert, hernam Werdenberg, gij zult waarschijnlijk binnen kort voor Gods rechterstoel verschijnen. Wilt gij u voor Hem, die de rechtvaardigheid zelf is, vertoonen, het hart beladen met den ijselijken haat, welken gij mij altijd hebt toegedragen?

— Moet ik dan sterven? zei de gewonde al zuchtende en terwijl eene rilling hem door de leden ging.

Dan sloot hij de oogen.

Werdenberg liet zich echter door deze verhardheid niet ontmoedigen. Hij verliet het bed van zijn broeder niet meer. Tegen den avond verergerde de toestand van Robert. Op dat oogenblik gaf hij een teeken aan zijnen broeder om naast het bed te komen zitten en zeide hem met eene bijna onverstaanbare stem :

— Broeder, ik heb u veel kwaad gedaan en gij doet mij zooveel goed! Gij moest mij veeleer vervloeken.

— Neen, neen, antwoordde Werdenberg in tranen wegsmeltend. Alles is vergeven, alles vergeten.

— Welnu, vergeef mij. Smeek vader mij ook vergiffenis te schenken.

Eenige minuten daarna naderde hem de aalmoezenier en had het geluk hem met God te verzoenen.

Na de laatste troostmiddelen der heilige Kerk te hebben ontvangen, stierf hij zonder doodstrijd.

Keeren wij nu terug tot de woning van Maagdenburg, waar wij den lezer bij den aanvang van het verhaal hebben binnengeleid. Luitenant Waldheim was, na gedurende vier weken het land te hebben doorkruist, naar huis teruggekeerd, zonder dat het hem gelukt was het spoor van Celestinus te vinden. De pogingen der politie, de nasporingen, waarmede zij zich ijverig had bezig gehouden, hadden geen beter gevolg gehad. Kortom, het was als of Celestinus in een afgrond was verdwenen.

Geheel de familie Waldheim is vereenigd, en de oude handelsraad zit er bij. Waldheim verhaalt uitvoerig zijne reis, met eene zeer natuurlijke neerslachtigheid. Maar om zich en zijne omgeving eenigen moed te geven, verklaart hij slechts te zijn teruggekomen om wat rust te nemen.

— Wat mij betreft, ik heb niet de minste hoop meer, zei de man met den blauwen mantel, geheel ontmoedigd. Onze teerbeminde Celestinus is voor ons verloren!...

— Komaan, antwoordde Waldheim, geven wij den moed niet zoo spoedig op. Hij is nog in leven, geloof mij, en wij zullen de vreugde smaken hem weer te zien en in onze armen te klemmen.

— Helaas! gij kent het monster niet. Het is tot alles in staat. Zoo mij nog eene zwakke hoop overblijft, dan is het deze, dat die ellendeling zich van het kind zal bedienen als van een gijzelaar, om mij mijn fortuin tot den laatsten penning af te persen. O mijn God! dat hij alles neme, alles wat ik bezit, mits mijn Celestinus mij wordt teruggegeven!

— Ik stel mijne hoop op God, zeide op hare beurt mevrouw Waldheim. Zouden de vurige gebeden, welke ik dag en nacht tot Hem richt, vruchteloos zijn? Neen, neen; want God zelf heeft gezegd: « Aanroep mij in uwe benauwdheid, en ik zal u redden, en gij zult mij verheerlijken. »

O wonder! Eensklaps hoorde men het rollen van een rijtuig, dat voor de deur van het huis stil hield. De kinderen van den luitenant keken op straat en riepen terstond als eenstemmig uit :

— Celestinus! Celestinus!

Op dezen kreet snelden Waldheim, zijne vrouw en de grijsaard naar het venster. Welk was hunne verbazing bij het weerzien van Celestinus, die juist uit het rijtuig was gestapt! In een enkelen sprong was hij in het huis en wierp zich in de armen van geheel de vereenigde familie. Hunne vreugd was zoo groot, dat zij den man niet opmerkten, die na Celestinus de kamer was binnengetreden.

— Waldheim! riep op blijden toon de reisgenoot van Celestinus uit.

De luitenant sloeg aanstonds de oogen op en riep op zijne beurt uit :

— Werdenberg, zoo zie ik u dan eindelijk terug! En hij snelde in de armen van zijnen vriend.

— Maar goede hemel! hoe zijt gij hier gekomen?...

— De goddelijke Voorzienigheid heeft alles gedaan, mijn vriend. Na mijn terugkeer in het land, was mijn eerste zorg u te gaan opzoeken in de stad, waar gij vroeger woondet. Gij waart er niet meer ; maar gij hadt uwe maatregelen genomen om mij uw tegenwoordig adres te doen kennen. Mij hier naartoe richtende, had ik het geluk mijnen zoon te redden, na zelf door hem gered te zijn. Ik zal u alles vertellen.

Thans, vóór alles, eene vraag, welke mij op het hart weegt. Wat is er van mijn vader geworden?

Bij deze woorden zocht Waldheim met zijne oogen den grijsaard. Hij zag hem weenend achter in de kamer gezeten, het gelaat in zijne handen verborgen.

— Werdenberg, antwoordde hij, daar is uw vader.

— O mijn vader! riep Werdenberg uit, terwijl hij zich aan zijne voeten wierp.

Deze, niet in staat een woord te uiten, sloeg de beide armen om den hals van zijn zoon en besproeide hem met zijne tranen.

— Dan is het mijn grootvader, stamelde Celestinus.

En op zijne knieën zijgend naast zijn vader, kuste hij de handen van den grijsaard.

— Vergeving! vergeving! smeekte Werdenberg.

— Mijn zoon, het is aan u mij te vergeven. Ik ben zeer onrechtvaardig ten opzichte van u geweest!

— O! spreek zoo niet, vader, de lijdensschool heeft mij verbeterd.

— Uw verblijf buiten Europa is u alzoo voordeelig geweest? vroeg Waldheim.

— Ja, zeker. De goede God heeft mij begunstigd. Hij heeft mij meer doen vooruitkomen dan ik verdiende. Ik heb echter niet in Amerika mijn fortuin gemaakt, maar in het land van het ivoor, in het zuiden van Afrika. Ik zal u dat alles vertellen.

— O vader, riep Celestinus uit, wat zullen uwe verhalen mij boeien! Ik houd zooveel van verre reizen! En nu hebt gij zelf, vader, een dezer reizen afgelegd en komt er gezond en wel van terug! O! wat moeten wij den goeden God er hartelijk voor bedanken!

— Heb ik niet altijd gezegd, dat God alles ten beste zou schikken? riep mevrouw Waldheim op hare beurt uit. De menschen wilden kwaad doen, en God heeft gewild, dat er het goede uit voort kwam.

— Helaas! zuchtte de grijsaard, waarom moet er een wolk blijven hangen over het geluk, dat Hij ons op dit oogenblik schenkt? Er ontbreekt hier nu iemand, die aan de zalige ontboezeming onzer

vreugde geen deel kan nemen, omdat hij den weg van het verderf is opgegaan.

— Vader, zeide Werdenberg met diepe ontroering, uw andere zoon is niet meer op aarde. Ik was bij hem, toen hij stierf, en heb zijne begrafenis bijgewoond. Zijne laatste woorden waren deze : « Vergeef mij en smeek vader mij ook vergiffenis te schenken! »

De grijsaard bleef langen tijd nadenkend. Dan zeide hij met plechtige stem :

— Ik vergeef hem van ganscher harte ; moge God, in zijne oneindige barmhartigheid, hem ook vergiffenis hebben geschonken!

Na deze woorden scheidde men.

Des anderendaags begon M. Werdenberg zijne reizen, zwerftochten en avonturen te verhalen en hoe hij, onder Gods zegen, tot welstand geraakt was. Tal van dagen zette hij zijn verhaal voort. Zijn zoontje Celestinus hoorde hem vooral gaarne vertellen van de Kaap, in wier nabijheid zoovele belangrijke gebeurtenissen hadden plaats gehad.

De Werdenbergs en Waldheims vormden voortaan slechts één hart en ééne ziel. Na het lijden te hebben verduurd, dat haat, afgunst en andere verkeerde hartstochten onder de menschen voortbrengen, genoten zij allen dien waren vrede, welke de harten vereenigt en heiligt overal waar de vreeze Gods en de liefde tot den evennaaste heerschen.

INHOUDSTAFEL

EERSTE HOOFDSTUK. — In den angst. — Pijnlijke verlegenheid. — Een onverwacht voorspel . . 7

TWEEDE HOOFDSTUK. — Vreemdsoortige onderhandeling. — Een model-kind 32

DERDE HOOFDSTUK. — Het geheimzinnig huis. — De wenschen van ieder treden in vervulling . . 50

VIERDE HOOFDSTUK. — De slechte zoon . . . 68

VIJFDE HOOFDSTUK. — De misdaad. — Een afschuwelijke samenspanning. — De ontsnapping. . 90

ZESDE HOOFDSTUK. — De gelukkige ontmoeting. — Alle geluk tegelijk. — Hereeniging, waarin Gods Voorzienigheid uitblinkt. — Slot 110

Drukk. Desclée De Brouwer en Co, Brugge (België). — 1645